

KINNITATUD
Pärnu Linnavolikogu
16.06.2011 otsusega nr 43

Pärnu Linnavolikogu
Pärnu Linnavalitsus

Pärnu linna arengukava aastani 2025

Pärnu
2011

Sisukord

Sissejuhatus	3
1.1. Arengukava koostamise meetoodika.....	3
1.2. Pärnu linna arengukava koostamise põhimõtted	4
1.3. Arengukava ülesehitus ja protsess.....	5
2. Pärnu linna arengusuundumused ja hetkeolukord 2005-2010.....	6
2.1. Rahvastikuareng	6
2.2. Haridusvaldkond.....	7
2.3. Kultuuri- ja spordivaldkond	8
2.4. Majandusareng	9
2.5. Turismi – ja puhkemajandus.....	9
2.6. Tervishoid ja sotsiaaltoetused	11
2.7. Planeerimine	11
2.8. Loodus- ja keskkonnakaitse valdkond.....	13
2.9. Transport.....	14
2.10. Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite kaasamine Pärnu linna arendamisse.....	15
3. Pärnu maailmasuundumuste taustal	17
4. Visioon	19
5. Pärnu linna väärtused.....	20
6. Pärnu linna arengusuunad ja strateegilised eesmärgid aastani 2025	21
7. Tegevuskava	32
8. Arengukava täitmine, seire ja muutmine	32
9. Kasutatud materjalid (uuringud, küsitlused)	32

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) kohaselt peab igal linnal olema arengukava. Arengukava on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgid määrav ja nende elluviimiseks tegevusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Arengukavas kajastatakse kuni arengukava perioodi lõpuni strateegilised eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks. Arengukava eelnõu valmistab ette linnavalitsus. Pärnu Linnavolikogu 21. aprill 2011 määrusega nr 8 on kehtestatud Pärnu linna arengudokumentide menetlemise kord, mis sätestab arengudokumentide liigid, nende koostamise algatamise, koostamise, avalikustamise, rahastamise, järelevalve, seire ja muutmise korra.

Pärnu linna arengukava on peamiseks aluseks linna kui kohaliku omavalitsuse ühiselu korraldamisel. Tegemist on kohaliku omavalitsuse tööd suunava strateegilise dokumendiga, milles määratakse viis, kuidas kasutada ja kaasata ressursse (finants-, inim-, loodusressursse) võimalikult optimaalselt linna arengu heaks. Pärnu linna arengukava on aluseks linna eelarvestrateegia, linnaeelarve, investeringute kavandamisele, laenude võtmisele, kapitalirendi kasutamisele ja võlakirjade emitteerimisele ning valdkonna ja hallatavate asutuste arengudokumentidele.

Pärnu linn on kohaliku omavalitsuse üksus Eesti Vabariigis ja Pärnu maakonnas. Et tagada ressursikasutuse optimeeritus nii linna, maakonna kui ka riigi tasandil, on linna arengukava koostamisel arvestatud riiklikke ja maakondlikke arengudokumente. Analüüsitud on maailmas toimuvaid trende ning seostatud neid Pärnu linna arenguvõimalustega. Pärnu linna arengukava on koostatud kohaliku omavalitsuse, linna elanike, ettevõtjate ja kodanikeühenduste koostöös. Linna jaoks on arengu kavandamisel loodud ja arendatud sotsiaalne partnerlus sama tähtis kui tulemus – seadustest tulenev strateegiline dokument. Mida rohkem ühiseid huve ja arusaamisi erinevad osalised arengukava koostamise käigus on kujundanud, seda edukam saab olla ka arengukava elluviimine.

1.1. Arengukava koostamise meetodika

Pärnu linna arengukava käsitleb Pärnu linna kui terviklikku kogukonda, territooriumit ja kohalikku omavalitsust. Kesksseteks metodoloogilisteks küsimusteks arengukava koostamisel oli linna kui terviku arengu ja valdkondliku arengu vastastikuse seotuse arvestamine ning teadmiste ja analüüsi rakendamine strateegiliste valikute tegemisel.

Arengukava koosneb erinevatest funktsiooni täitvast, kuid lahutamatuult seotud osast: teadmistest linna ja väliskeskkonna kohta, teadmistele tuginevast strateegiast ning strateegiast lähtuvast tegevuskavast. Nende osade koostamisel kasutati erinevaid meetodeid. Teadmiste osa koosneb linna kirjeldusest, analüüsist ning trendidest. Linnaelu kirjeldused koostati olemasolevate statistiliste andmete, registriteabe, uuringute ja muu sellise põhjal.

Praegune majanduslik olukord nii linnas kui ka riigis tervikuna on väljakutseks arengu ja finantsjuhtimise planeerimisel ning planeeritu elluviimisel. Samaaegselt toimuvad kaks vastandlikku protsessi - tulude kahanemine ja kulude kasv, lisaks vajadus kanda suuremahulist laenuintressikulu ning vähendada võlakoormust põhiosas.

Pärnu linna arengukava koostamise ajal on Pärnu majanduslikult väga raskes seisus. Pärnu linna pikaajaliste intressikandvate kohustuste kogusumma ületab 20 protsendipunkti võrra seaduses lubatud võlakoormuse määra (60% eelarveaastaks planeeritud tuludest, millest on maha arvatud riigieelarve eraldised). Arengukava koostamisel on arvestatud realistlikke võimalusi lähema aastate tegevuskava koostamisel ning määratletud kindlad prioriteedid, mis on olulised linna jätkusuutlikuks arenguks.

Pärnu linna arengukava aastani 2025 koostamiseks moodustati teemagrupid, kuhu kaasati eksperte, spetsialiste, kodanikeühendusi ning ettevõtjaid. Teemagruppide töö tulemusena valmisid arengukava strateegia ning tegevussuunad eesmärkide elluviimiseks. Vastavalt eesmärkidele ning tegevussuundadele on koostatud tegevuskava. Iga tegevuse puhul on määratud selle iseloom (materiaalseid või mittemateriaalseid väärtusi loov, üksnes kohaliku omavalitsuse eelarve vahendeid või ka eelarveväliseid vahendeid kasutav tähtajaga piiratud tegevus), tegevuse maksumus, rahastamisallikad, linnaelarvest eraldatavate vahendite osakaal, tegevuse aeg ja kestus ning vastutaja. Teostamata, kuid aktuaalsuse säilitanud tegevused eelmistest tegevuskavadest moodustavad tegevuskavas olulise sisendi. Tegevuskava seotuse strateegiliste eesmärkidega tagab arengukava täitmise aruande ja seire mehhanism. Igale valdkondlikule eesmärgile on seatud üks või mitu mõõdikut. Arengumudel ühendab valdkondlikud arengueesmärgid vastava tasakaalustatud mudeli komponendiga, mis näitab nende eesmärkide täitmise edukust. Lisaks valdkondlikule arengule ka linna arengu üldisemat tasakaalustatust või mittetasakaalustatust.

1.2. Pärnu linna arengukava koostamise põhimõtted

Pärnu linna arengukava aastani 2025 koostamise aluseks on valdkondlikud arengustrateegiad – ja kavad, arengustrateegia Pärnumaa 2030+, siseministeriumi poolt koostatud alusmaterjal üleriigilisele planeeringule „Eesti 2030+“, Läänemere strateegia ning ülemaailmsed trendid ja suundumused.

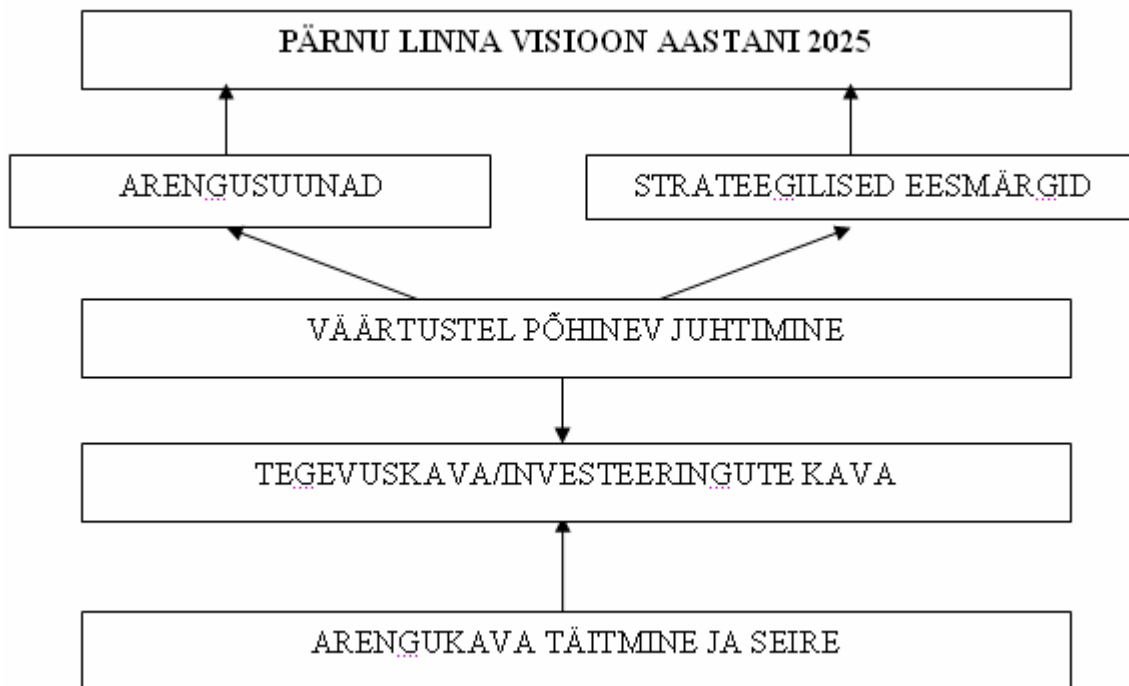
Pärnu linnal on erinevates valdkondades koostatud valdkondlikud arengukavad: Pärnu linna turismiarengukava 2008-2017, Invapoliitika plaan aastani 2015 (Agenda 22), Pärnu linna haridussüsteemi arengukava 2004-2015, Pärnu linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kava aastani 2025, Pärnu Agenda 21, Pärnu linna jäätmekava 2009-2013, Pärnu linna süütegude- ja uimastitarbimise ennetamise arengukava 2008-2013 ja Pärnu linna transpordi arengukava 2008-2015.

Uue arengukava koostamisel on lähtutud Euroopa Liidu (edaspidi EL) järgmisest finantsperioodist, mis hõlmab ajavahemikku 2014–2020. Uue arengukava valmimine ja EL uue rahastusperioodi algus tingivad vajaduse ka valdkondlike arengukavade ülevaatamiseks.

2010.aastal kinnitati Pärnu linna eelarvestrateegia aastateks 2010-2015. Pärnu linna eelarvestrateegia on finantsjuhtimise tööriist, mille abil planeeritakse linna arengukavas püstitatud eesmärkide täitmiseks vajalikud finantsressursid. Linna eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on luua keskpikas perspektiivis jätkusuutlik eelarvepoliitika, mis omakorda toetab linna terviklikku ja tasakaalustatud arengut. Arengukava aastani 2025 koostamisel on lähtutud eelarvestrateegia tulude plaanist ning võimalikest finantseerimise alustest. Pärnu linna eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse arengukavaga kinnitatud prioriteetsetest eesmärkidest ning tegevussuundadest.

1.3. Arengukava ülesehitus ja protsess

Pärnu linna arengukava aastani 2025 ülesehitusel lähtuti eelkõige Pärnu linna elanikkonna vajadusest. Püstitati neli suuremat arengusuunda, mille alusel loodi Pärnu linna visioon aastani 2025. Pärnu linna arengukava koostamisel lepitati kokku Pärnu linna väärtused, millel põhineb linna juhtimine ning tegevuste elluviimine.

Joonis 1. Pärnu linna arengukava mudel.

Pärnu linna arengukava aastani 2025 algatati Pärnu Linnavolikogu 21.jaanuar 2010 otsusega nr 4. Arengukava koostamiseks moodustati kuus valdkondlikku teemagrupperi. Peamisteks töövormideks olid avalikud koolitused, arenguseminarid, rühmatööd ja ajurünnakud. Lisaks linna arengukavale suunavad linna elu ka linna üldplaneering, eelarvestrateegia ja valdkondlikud arengukavad. Pärnu linna arengukava aastaks 2025 on aluseks nende koostamisel ja kaasajastamisel.

2011.aasta jaanuaris toimus Pärnu linna visioonikonverents „Terve Pärnu, terve regioon!“ Konverentsi korraldamise ja läbiviimisesse kaasati OÜ Geomedia konsultant Rivo Noorkõiv ning Pärnu Maavalitsus. Konverentsil osalesid Pärnumaa vallajuhid, kodanikeühenduste esindajad, Pärnu linna ettevõtjad ning haridusasutuste juhid (sh huviharidus). Konverentsi tulemusena sõnastati Pärnu linna visiooni lähtealused ning suuremad lahendamist nõudvad probleemid.

Edasi töötati välja Pärnu linna arengukava mudel, linna väärtused, visioon ja arengusuunad, mille järgi pandi paika tegevused kogu arengukava perioodiks. Valminud arengukava suunab linnavalitsus volikogule heaks kiitmiseks ja avalikustamiseks. Peale avalikustamise perioodi ja avalikku arutelu kinnitab selle volikogu oma määrusega.

2. Pärnu linna arengusuundumused ja hetkeolukord 2005-2010

Pärnu linna arengukava aastani 2015 püstitatud visiooni põhieesmärgid jagunesid: inimarengu, sotsiaalse sidususe arengu, majandusarengu ning keskkonna säästva kasutuse ja arenduse üldeesmärgid.

2009.aastal on koostatud Pärnu linnavalitsuses arengukava seire. Arengukava seire tulemusena on välja toodud nii linna tugevad kui nõrgad küljed. Tugevateks külgedeks võib tuua asukoht, konkurentsivõimeline haridus, huviringid ja sportimisvõimalused, tunnustatud majutusasutused, rohkelt parke/rohealasid, jõe ja mere võimalused, vabade territooriumite olemasolu arendamiseks, kaasaegne kultuurirajatiste võrk ning soodne elukeskkond, mis on puhas ja vaikne. Nõrkade külgedena on peamiselt toodud välja tehnilise taristu halvenev seisukord ettevõtjate pilgu läbi, madal keskmine palk, vähenev turistide arv, elanikkonna vananev struktuur, vähene koostöö ettevõtjatega, piiratud rahalised ressursid ideede elluviimiseks ja kultuuriürituste arvu vähenemine.

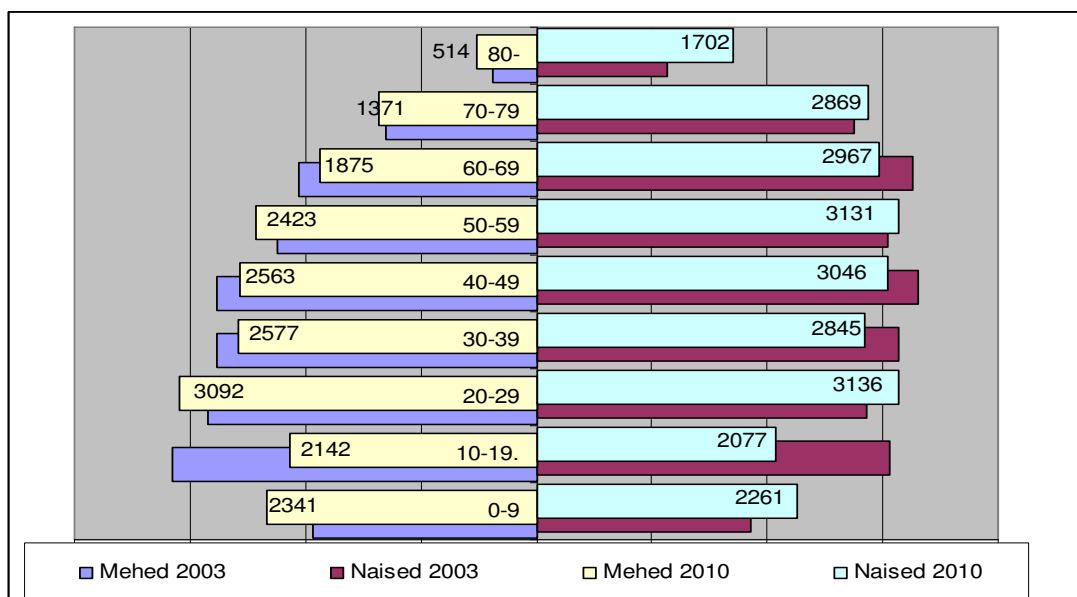
Pärnu linna arengukava 2025 koostamiseks on analüüsitud Pärnu hetkeolukorda ning alljärgnevalt on toodud olukorrast kokkuvõtte.

2.1. Rahvastikuareng

Pärnu regioon on rahvastiku arvu poolest neljas maakond Eestis. Pärnu linna rahvaarv oli 2011. aasta 1.jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmetel 42 939 inimest, neist 56% olid naised ja 44% mehed. Eestlaste osakaal Pärnu linna rahvastikust oli 75%. Viimase 11 aasta jooksul on Pärnu linna **elanike arv vähenenud** 4,5% (2039 elaniku võrra). Järsk elanike langus toimus 2002. aastal, mil linna elanike arv vähenes aastaga ca 1 500 elaniku võrra ja ka 2010.aastal, mil linna elanike arv vähenes aastaga 672 elaniku võrra. Pärnu linna rahvastiku osakaal riigi rahvastikust oli 2009.a. 3,2% ja see on kümne aastaga vähenenud ainult 0,1% võrra

Üle 65-aastaste osatähtsus linna rahvastikust on oluliselt kasvanud, viimase kümne aasta jooksul 3,8% ehk 2010.aastaks oli **üle 65-aastaste osakaal tõusnud** juba 20,40%-ni. Samas **kuni 14-aastaste laste osatähtsus** on viimasel kümnendil **langenud 2,58% ja tööealise elanike osatähtsus on langenud 1,22%**. **Elanike loomulik juurdekasv on viimase kümnendi jooksul vähenenud.**

Sündimuskordaja on viimasel kümnendil tõusnud 2,29 promilli võrra (Statistikaamet), 2000.aastal oli see Pärnu linnas 9,75 ja 2009. aastal 12,04 promilli. Stabiilse rahvastiku tagamiseks oleks vajalik sündimuskordaja väärtuses 13-14 sündi 1000 elaniku kohta (2009.a 12,04). Ülalpeetavate määr 2009.aastal oli Pärnu linnas 52,6%, mis on ligi 5% kõrgem kui kogu Eestis ja üle 8% kõrgem kui Tallinnas.

Joonis 2. Pärnu linna rahvastiku sooli-vanuseline jaotus, 2003 ja 2010 (Allikas: Rahvastikuregister).

Rändesaldo on olnud erinevate aastate lõikes kõikuv, kuid **negatiivne on kogu aeg olnud lähivaldade ja linna vahel**. Paljud noored pered on asunud linna lähiala soodsamatele elamualadele ning Pärnu linna elanikkond on vähenenud ja vananenud.

Eeslinnastumise trend ilmselt jätkub ka eeloleval viieteistkümnel aastal ehk inimesed liiguvad Pärnust lähivaldadesse, samuti jätkub **noorte ja tööaliste inimeste väljaränne Tallinnasse**. 2003. aastal koostatud rahvastikuprognosi tõenäoseima variandi realiseerudes väheneks Pärnu linna elanikkond aastatel 2000-2025 14% ehk 6 400 inimese võrra. Tõenäoseim stsenaarium kinnitab rahvastiku vananemise süvenemist ja noorte ning tööaliste inimeste vähenemist. Üle 65aastaste inimeste osakaal tõuseks 2025. aastaks 21,20%-ni ja tööaliste inimeste osakaal väheneks 1,2%.

Tulevikku suunatud otsustes tuleb arvesse võtta Pärnu vananevat ja vähenevat elanikkonda. Pärnu linna arengukava aastani 2025 toob oluliste prioriteetina välja haridustaseme tõusu ja mitmekesisuse ning parima elukeskkonna loomise, mis soodustaks noorte perede asumist Pärnu.

2.2. Haridusvaldkond

Pärnu linnal on erinevatele võimetele ja huvidele vastav põhi- ja keskkharidust pakkuvate haridusasutuste võrgustik. Alusharidust andvaid asutusi on 14 ja neis on **puudus sõimekohtade järele**. Munitsipaalüldhariduskooli on 11 ja erakooli kaks. Paljud **haridusasutused on õppekeskkonna poolest ja tehniliselt väga halvasti seisukorras ning vajavad kapitalremonti**.

Õppekohtade arv koolis on kõigile tagatud ja klasse komplekteeritakse vastavalt õpilaste arvule. Arvestades laste sündimuse kahanemist, on õpilaste arv vähenenud 2011.aastaks kuni 6 111 õpilaseni: põhikooliosas vastavalt 4 240 õpilaseni ning gümnaasiumiosas 1 871 õpilaseni. Pärnu koolivõrgus on üldhariduskoolide õpilaste vähenemine toimunud alates 1997.aastast. Aastatel 1997-2011 vähenes õpilaste arv 8 830-lt 6 111-ni, see on 2 719 õpilast vähem. 2009 ja 2010 suurenes Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi õppijate arv seoses majanduslangusega ning sellest tulenenud töötuse kasvuga.

Õppekavad on mitmekesised, vastavad erinevatele huvidele ja võimetele ning koolid rakendavad vajadusel õpilastele individuaalset õppekava. Pärnu gümnaasiumid teevad koostööd Eesti kõrgkoolide ja kutseõppeasutustega.

Vajadused kutseõppe maine tõstmiseks ning erialade vastavusse viimiseks töajouruga on rahuldatud. Õppekavad on kaasajastatud ja see on valminud ettevõtjate ning kutseõppeasutuste koostöös. On tekkinud vastuvõtukonkurss mitmetele erialadele. Pärnumaa Kutsehariduskeskus on välja arendanud uued õppekavad ning lõppjärgus on tervikliku kaasaegse õppekompleksi valmimine. Lisaks pakub kutseharidust ka Pärnu Saksa Tehnoloogiakool.

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis on olemas rakenduskõrghariduses turismi- ja hotelliettevõtluse, ettevõtluse ja projektijuhtimise ning sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korralduse erialadel. Bakalaureuseõpe on majandusteaduse ja magistriõpe on heaolu ja spaateenuste disaini ja juhtimise, turismigeograafia ning teenuste disaini ning juhtimise erialadel. Tartu Ülikooli esindusele pakub kõrghariduses õppimisvõimalusi ka Mainori Kõrgkool. Pärnus **puuduvad aga inseneriõppe võimalused**.

Pärnu linnas on õpilastel head ja mitmekesised võimalused huvialadega tegelemiseks nii huvikoolides kui üldhariduskoolide huviringides. Huviringide valikuvõimalused, sealhulgas pärimuskultuuriga seonduvad, on heal tasemel. 2010.aastal valmis Pärnu Loodus- ja Tehnikamaja uus õppekorpus tööõpetuse ja tehnikahariduse kaasajastamiseks, loodus- ja keskkonnaõppe tarvis rajatakse Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus.

2.3. Kultuuri- ja spordivaldkond

Pärnu toimib kultuurilise tõmbekeskusena, kultuuriürituste külastuste arv on olnud Pärnus vähemalt 300 000 inimest aastas. Samuti on Pärnu linnal kaasaja nõuetele vastav kultuurirajatiste võrk. Ehitatud on Pärnu Kontserdimaja, Pärnu Keskraamatukogu ning Pärnu võib olla uhke Endla Teatri üle, samas **puudub korralik kino**. Pärnu loomeinimene on motiveeritud ja haritud. Linnapoolne toetusmeetmete stabiilsus on taganud kultuuritegevusse kaasatud inimeste tegutsemisjulguse. Suvekuud on tihedasti erinevate kultuuriürituste ja festivalidega täidetud. Hooajavälisel perioodil **võiks Pärnus olla rohkem suuri kultuuriüritusi**. Oluliseks väljakutseks järgneval arengukava perioodil on Pärnu tuntuse suurendamine atraktiivne suurürituste ja festivalide korraldamise kohana. Linnas **puudub aga koht, kus korraldada suuremas mahus üritusi**, üheks selliseks võimaluseks võiks saada Loode-Pärnu alale vastava koha loomine.

Arenema on hakanud linnaosade keskused, kus on mitmed võimalused tegevusteks. **Probleemiks on nende taristute halvenev ja puudulik seisukord**, eriti Ülejõe linnaosas olev Nooruse Maja.

Pärnus on võimalik tegeleda erinevate spordialadega. Pärnu linn eraldab 33 spordibaasile tegevuse toetust eeldusel, et seal viiakse läbi noortesporti treeninguid. Spordirahastus on olnud suhteliselt stabiilne ning laste ja noorte poolt kasutatavate spordibaaside toetuse osas piisav. Samuti on Pärnu linnas spordibaase nii arvult kui ka erialase spetsialiseerumise poolest rahuldavalt, kuid osad **spordibaasid vajavad investeringuid**. Pärnu linna sportlased on saavutanud märkimisväärsed tulemusi mitmel rahvusvahelistel ja riiklikel võistlusel. **Paraku paljud tehnilised ning majanduskulusid nõudvad tööd spordivaldkonnas on jäänud rahapuudusel tegemata**, nagu näiteks korvpalliväljakud linnaosadesse, Pärnu jõe vasakkalda tervisespordi raja (Jüri Jaansonirada) edasiarendus ning Reiu-Raeküla tervisespordikeskuse ja rekreatsiooniala arendus.

2.4. Majandusareng

Pärnumaa regionaalne SKP 2008.aastal on 763 miljonit krooni, mille osatähtsus Eesti riigi SKP`st on 4,7%. Alates 2007.aastast on **Pärnumaa SKP osatähtsus Eesti riigi SKP`st vähenenud**. Vähenenud on ka Pärnumaa regionaalne SKP. Pärnu linnas tegutses aktiivselt 2010.aastal 2 533 ettevõtet. Ettevõtete arv on võrreldes eelmise arengukava perioodiga olnud tõusvas trendis. Pärnu linna puhul on eelkõige tegemist väikeettevõtjatega. Majandusharude lõikes on ajavahemikul 2005-2010 kõige suurem osakaal finants-, kinnisvara- ja äriteenindus sektoril ning hulgi- ja jaekaubandusel. Kõige suurema hüppe on teinud aga ehitussektor kuni 2010.aastani, kus tõus on olnud üle kahe korra.

Pärnu linna eksport moodustab kogu Eesti ekspordist 2010.aastal 3,21% ja impordi osakaal kogu Eestiga võrreldes on 3,34%. Nii ekspordi kui ka impordi näitajad on võrdlemisi stabiilsed, tõustes majanduse kõrghetkel 2008.aastal ning langes 2009.aastal. 2010.aastal ületas Pärnu linnas import ekspordi 10% ulatuses. Eelmise arengukava perioodil 2004–2011 on Pärnu linna tekkinud mitmeid suuri tööstusettevõtteid (AS Wendre, OÜ Stram, AS Matek, AS Henkel Makroflex jne).

Pärnu elanikkonna sissetulek on jäänud alla Eesti keskmisele (-16%). Pärnu elanikkonna sissetulek on Eesti linnades kolmandal kohal (Tallinna ja Tartu järel).

Pärnu linnas on töötuse määr olnud koguaeg Eestis üks madalamaid. Kui Eesti keskmine oli aastatel 2005–2008 6,1%, siis Pärnu näitaja samal ajavahemikul oli 5,1%. 2010.aasta lõpuks on töötuse määr kasvanud Pärnus 7%ni (Eestis 13,6%), mis on eelkõige tõusnud taanduvate majandussektorite arvelt (ehitus, tekstiilitööstus).

Pärnu maakonnas on valdav enamus töökohtadest (ca 79-82%) Pärnus. Rohkem kui pooled väljaspool Pärnu linna elavatest töötajatest käivad tööle Pärnus, samas kui Pärnu elanikest 11% käib tööle linna lähialal. Eeslinnastumise surve järel tuleb edaspidi efektiivsemalt ja aktiivsemalt tegeleda tööjõuareali ning sellega seotud transpordivõrgustikuga.

Süvenenud on konkurents kvaliteetse teadmismahuka töö ja kvalifitseeritud tööjõu järele. Teadmispõhises majanduses on teadmistel tootmisel ja kasutamisel rikkuste loomisel keskne roll. Peamine oht Pärnu majanduskasvu jätkusuutlikkusele ning konkurentsivõimele on **Pärnu majandusstruktuuri liiga aeglane kaasajastumine, kvalifitseeritud tööjõu puudumine ning keskmise töötasu langemine**. Trendidele tuginedes on positiivse väljavaadega majandusharud tervishoiuteenuste, sotsiaalteenuste-, infotehnoloogia- ja kommunikatsiooni ning ravimitootmise valdkondades.

2.5. Turismi – ja puhkemajandus

Pärnu linna oluliseks majandussektoriks on turismi- ja puhkemajandus. Tänapäevane Pärnu kui turismi-, tervise- ja puhkelinn baseerub ajalooliselt väljaarenenud traditsioonidele, looduslikele tingimustele, geograafilisele asukohale, olemasolevale materiaalsele baasile ja kohalikele inimestele. Tulevikku silmas pidades on Pärnu heas positsioonis, kuna maailmas on kiiresti kasvavaks haruks kujunenud puhkemajandus. Pärnut külastab aastas hinnanguliselt 980 tuhat sise- ja välituristi. Majutatud külalisi Pärnu linnas 2010. aastal oli 220 tuhat inimest. Majutuste arv langes 2009. aastal, kuid juba 2010. aastal on jõudnud samale tasemele, mis oli 2008. aastal.

Konverentsiäri ning Pärnu kui konverentsiturismi sihtkoha edendamiseks loodi 2004. aastal MTÜ Pärnu Konverentsibüroo, mis ühendas 2008. aasta alguses 19 kvaliteetset konverentsiteenust

(baas- ja tugiteenust) pakkuvat liiget. Peale Pärnu linna organisatsioonist välja astumist on 2011. aastaks ühingu tegevus rahaliste ressursside puudumise tõttu katkenud. Ajutiselt osales Pärnu 2008-2009 Eesti Konverentsibüroo tegevuses.

Osavõtt konverentsidest ja koolitustest Pärnus kasvas 2008. aastani (ligi 9 tuhat turisti), 2010. aastaks oli antud eesmärgil Pärnut külastanute arv langenud pea poole võrra (veidi üle 5 tuhande turisti). Kuigi kõikidest reisidest on konverentsi eesmärgil reisinute arv väike, siis hooaja pikendamise seisukohalt (kevad ja sügis) märgib antud sektor Pärnu jaoks olulist rolli.

Pärnu linna voodikohtade arv 2010. aastal oli 4365. Arv on tõusnud võrreldes 2009.aastaga 185 voodikoha võrra. Keskmine majutusasutuste täituvus aasta lõikes on 35 – 40%, kuid suveperioodil on keskmine täituvus 50-80%. Alates 2002. aastast on **keskmine majutusasutuste täituvus ka aastalt aastale vähenenud** (langus 21%).

Pärnu **puhkemajanduse suurimaks probleemiks on hooajalisus**. Tõelise kuurortlinnana paistab Pärnu silma ainult suveperioodil ja juuli kuus. Sellel ajaperioodil on isegi täheldada kvaliteedi languse tendentsi ning ülerahvastatud randa, mis omakorda ei ole enam linna arengule ja positsiooni tugevdamisele kasulik. Puhkemajanduse peamiseks arenguvajaduseks on aastaringse turismisihtkoha loomine (hooajalisuse vähendamine) läbi olemasoleva ressursi eksponeerimise ning toetava taristu rekonstrueerimise. Reisisihtkoha valikul on üha määravamaks konkreetne elamus või tegevus, näiteks huvipakkuva harrastusega tegelemine või uute teadmiste omandamine.

Päritolu poolest domineerivad Pärnu linnas **soomlased**, kelle hulk on küll kõige suurem, aga **aastate lõikes siiski vähenenud** (suurim küllastajate arv 2004. a – 123 tuhat, millele järgnenud pikk langusperiood, 2010. a taas üle 100 tuhande). Sarnane trend on ka rootslaste osas, kus suurim oli küllastajate arv 2005. a – 12 tuhat, seejärel langus ning 2010. a taas kasv üle 8 tuhande piiri. Teistest olulistest sihtriikidest on sakslaste arv püsinud stabiilne (u. 4 tuhat turisti aastas) ning oluliselt kasvanud venelaste (2004. a üle 1 tuhande, 2010. a ligi 4 tuhat) ja lätlaste (2004. a 2 tuhat, 2010. a 8 tuhat) arv.

Keskendumine liialt ühele välissihthturule (Soome turg) on samas ka ohuks linnale ning riskide hajutamiseks on vajalik viia ellu turismi tootearendust ja turundustegevusi kasvavatele turgudele. Seejuures panustada teenuste kvaliteedi (sh teeninduse) arendamisele ja keeleoskuse parandamisele teenindussektoris.

Linna turismisihtkohaga tegelemine peab haakuma Pärnumaa turismisihtkoha klasteri arenguga, mis seab visiooniks, et 2020. aastal on Pärnumaa **elamuskuurort** aastaringsest külalastatav elamusturismisihtkoht ja turismitõmbekeskus Läänemere piirkonnas. See on atraktiivne ja tuntud uue sajandi kuurordiklaster, mis tuginedes **väärtusahelapõhisele tootearendusele** pakub terviklikku külustuselamust **kolmele põlvkonnale**.

Kolme põlvkonna kontseptsioonist tulenevalt on vajalik toetada Pärnumaale kogupere teemakeskuse või atraktsioonide pargi rajamist, mis loob lisaväärtust perede puhkamise võimaluste avardumisele regioonis.

Pärnu kui kuurortlinna oluliseks ressursiks on supelrand, mis asudes 15 minuti jalutuskäigu kaugusel linna südamest moodustab kesklinnaga ühtse külustuskeskkonna. Pärnu ranna tugevusteks lisaks kesklinna lähedusele on avatus lõunasse (päev läbi paistev päike niiöelda õigest suunast), kiiresti soojenev madalaveeline merelaht (sobilik lastega peredele), põhjakaarte tuulte eest kaitsev Rannapark (renoveeritud 2010), ranna pikendusena 2006 valminud Rannapromenaad.

2.6. Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Pärnu linna AIDS-i anonüümses kabinetis toimub stabiilne nõustatute ja testitute arvu kasv. Alates 2008. aastast testitakse lisaks B- ja C-hepatiiti. Pärnus on kvaliteetne ja kättesaadav perearstiabi, sh riskirühmadele, ravikindlustuseta elanike arstiabi taotlused on rahuldatud 100-protsendiliselt. Samuti on visiiditasu ja voodipäevatasu maksmise toetamine vähekindlustatud Pärnu linna kodanikest abivajajatele olnud 100-protsendiline. Kaetakse ka ravikindlustuseta elanike ravikulud.

Pärnus toimib erialaarstidele ja meditsiiniõdedele õppelaenu tagasimakse osaline toetamine, et motiveerida noori erialaspetsialiste tulema Pärnusse. Erialase õppe võimalused keskastme tervishoiutöötajatele on samuti tagatud. Õdede tasemeõppe käivitamine Pärnus toimus koostöös Pärnu Haiglaga ja meditsiinikoolidega.

Pärnus on toimiv mitmetasandiline hooldusravi võrk. Eakatele õendusabi päevakeskuse loomine, päevaste õendustoimingute ja päevase õendushoolduse teostamine toimib koostöös Pärnu Haiglaga. 2011.aastal avatakse Eakate Avahoolduskeskus, mille eesmärk on pakkuda kaasaegseid toimetulekut toetavaid sotsiaalteenuseid – sotsiaalnõustamine, koduhooldusteenus, võimalus osaleda huvialategevuses, rehabilitatsiooniteenus, invaabivahendite laenus, muud toimetulekuks vajalikud sotsiaalteenused .

Pärnus toimib heal tasemel alaealiste õigusrikkujatega seotud spetsialistide koostöövõrgustik. Viiakse läbi politsei, omavalitsuse ja erinevate jõustruktuuride ühisreide, mille tulemusena on likvideeritud kriminogeenseid piirkondi. Hästi on arenenud koostöö linnavalitsuse, politsei ning Lääne-Eesti Päästkeskuse vahel. Pärnus toimib ülelinnaline koordineeritud erinoorsootöö ja uimastiennetusüsteem. Ennetustegevus on suunatud kooliõpilastele ning info jagamiseks korraldatakse peamiselt loenguid. 2008.aastal läbi viidud uuringutulemused näitasid, et 80% küsitletud linnaelanikest tunneb end Pärnu linna avalikes kohtades turvaliselt, vaid 3% tunneb end ebaturvaliselt.

Töötuse määr oli 2005.a kõrgem kui 2006 ja 2007.a, sellest tulenevalt ka **sotsiaaltoetuste saajate arv oli kõrgem** 2005.aastal ja langes 2006.-2008.aastal. Küll on tendents, et töötuse määra langedes toimetulekutoetuse saajate arv on nihkes ühe aastaga – see tähendab, et inimeste arv, kes toetust saavad, langeb alles aasta pärast töötuse määra langust. Suurem ja hüppeline tõus oli 2009.aastal, kui avaldus majanduslanguse mõju ja tõusis inimeste hulk, kes vajasis toetust kohalikul omavalitsuselt. 2010.a tõusis toetuste saajate hulk 7 444 inimeseni. Toimetulekutoetuse suurus oli ajavahemikul 2005-2009 926 kuni 1 753 krooni. 2005.aastal sai toimetulekutoetust 660 peret, 2007.aastaks oli perede arv kasvanud 328ni ning tõusis 2009.aastaks veel 1 029 pereni.

2.7. Planeerimine

Viimaste aastate trendide kõige olulisemaks jooneks võib tuua üldist liberaalset planeerimis- ja müügile orienteeritud maapoliitikat. Samuti ka **kiirelt muutuvad poliitilised olud kohalikes omavalitsustes**, mis on suureks takistuseks pikaajalise arengu analüüsi ja strateegiliste planeerimisotsuste kujundamisele ja elluviimisele. Igapäevased liikumisvood (töö, kool, lasteaiad) on Pärnumaal koondunud suuresti Pärnu suunaliseks. Samas ei ole uute eluhoonete rajamisel ühistranspordi kavandamisega piisavalt arvestatud (ühistranspordi kättesaadavuse nõue ei ole täidetud Audru, Sauga, Paikuse, Tammiste, Urge ja Uulu kandis), mis omakorda mõjutab Pärnu linna **liiklusintensiivsust suurenenud autokasutajate näol**.

Pärnu linna on ehitatud eelmise arengukava perioodi jooksul suur hulk eluhooneid (560), mis moodustab kogu Pärnu linna eluhoonete osakaalust 9%. Peamise osa uutest hoonetest moodustavad paljukorterilised eluhooned. Linna lähialal, Tammiste kandis on samal ajal ehitatud 350 uut eluhoonet, mis moodustab Pärnu linna lisandunud hoonetest üle 62% ja Tammiste olemasolevast hoonestusest 72%. Eluhoonete paiknemine Pärnu linna lähiümbruses on muutunud hajusamaks. Pärnu linna lähiala elamualadele rajatud uutest eluhoonetest ligi pooled (49%) asuvad väljaspool kandi- ja omavalitsuste keskuseid ning sellistesse asustusüksustesse on planeeritud 72% uutest kavandatavatest eluhoonetest.

Pärnu linnasüda on ajalooliste muldkindlustuste kohale kujunenud parkidevööndi tõttu selgelt välja joonistunud. Pärnu kesklinnas on rohkelt avalikku linnaruumi. Hoolimata avaliku ruumi rohkusest on Pärnu **kesklinn küllaltki laialivalguva struktuuriga**, kus on vähe selgelt defineeritud tähenduse ja kasutusega avalikke ruume. **Puudu on keskest aktiivsest avaliku ruumi punktist**, mis toimiks klassikalises mõttes raekoja platsina, mis oleks sobiv ürituste korraldamiseks (jõulukuusk, -turg) ja mis tõmbaks ka inimesi keskusesse niisama olema. Puudu on element, mis on omane nii paljudele linnadele ning mis kujundab tihtipeale olulise osa nende identiteedist ja kohalike inimeste kohtatunnetusest. **Täiendavat negatiivset mõju avaldab Pikk tänav**, mis on ühetaoline igav liiklusruum ja mis loob väga selge kesklinna pooleks jagava telje. **Oluliselt on suurenenud keskuse eraldatus muudest linnaosadest**. Seda on põhjendanud nii viimaste aastate kaubanduse areng väljaspool kesklinna, mis konkureerib tugevalt kesklinna äridega ning lisaks ka avalike asutuste välja kolimine. Lisaks avaldab mõju ka kesklinna geograafiline asukoht, mille ligipääsetavus ei ole hea jõe ja kitsaste liikluskanalite tõttu (vana sild, Riia mnt).

Aida ja Põhja tn ümbrus Pikast tänavast jõe poole jääb kunagine aitade, sadama ja raudtee ala, mis on olnud ja on jätkuvalt potentsiaalseks arengualaks Pärnu kesklinnas. Oluline osa sellest alast on välja arendatud Põhja tn, Vee tn, Riia mnt ja Ringi tn vahelise maa-ala detailplaneeringu järgi. 2003.a ehitati valmis Pärnu kontserdimaja. Jõuline areng toimus aastatel 2007 – 2009, kui nimetatud planeeringu järgi ehitati Aida tänava äärde ärihooned. Lisaks ehitati välja oluline osa avalikku linnaruumi - Aida ja Põhja tänav ning Hommiku tn 2a asuv kinnistu linnaväljakuna.

Rüütli tänava kvaliteet paranes oluliselt tänava väljaehitamisega 2005. aastal. Eeldatavalt on sellel olnud positiivne mõju nii äritegevusele kui Rüütli tänava kuvandile. Viimastel aastatel kaubandussektoris toimunud kiire areng on toonud kaasa selle, et **Pärnu vanalinna tuiksoon Rüütli tänav on kaotamas oma olulisust ja kvaliteeti kaubandustänavana**. Linna vaatenurgast on vanalinn olulise kultuuri- ja sümbolväärtusega piirkond, mis elavneb suvehooajal, kui vanalinnas on aktiivne tänavakaubandus ning linnas on palju suvekülalisi. Hooajavälisel ajal on vanalinn tihtipeale tühi, mis on soodus pinnas purjus noorte vabale tegutsemisele ja ka kuritegevusele, mis omakorda võib viia vanalinna maine üldisele langusele.

Pärnu Vallikraav, kui osa keskaegsetest muldkindlustustest, on üks huvitavamaid objekte Pärnu linnas, mis on aastaid olnud korralikult hooldamata. Pärnu Vallikäärü ja selle lähiümbruse detailplaneeringu alusel koostati projekt ning piirkond korrastati terviklikuks maastikupargiks koos kontsertide ja vabaõhuürituste alaga. Vallikäärü välja ehitamisega on loodud oluline potentsiaal väga mitmekesisteks tegevusteks vanalinna vahetus läheduses, mis toetab vanalinna nii hooajal ja võimalik, et ka hooajavälisel ajal. Vallikäärü korrastamine toetab ka piirkonnas tegutsevaid ettevõtteid ja teenindusasutusi.

Pärnu jõgi on Pärnu linna läbiv jõgi, mis on olnud sajandeid Pärnu majanduse tuiksooneks. Ajalooliselt on Pärnu jõe kaldad olnud pigem tootmispiirkonnaks, kus on olnud saeveskeid,

lihakombinaat, masinatehas, kalatehas jms. Täna on Pärnu linna üldplaneeringu üks eesmärkidest, viia tootmine jõe kallastelt välja, peaaegu täidetud. See markeerib olulist muudatust linna arengus. Jõgi on kujunemas puhke-, spordi- ja vabaajatooniks. Täna on kehtestatud Pärnu jõe kallaste ja akvatooriumi detailplaneering, mille alusel on võimalik läbi viia vajalikud maatoimingud Pärnu jõe kallastel, mis omakorda annab võimaluse jõe kallaste kasutusele võtmiseks.

Jõel on veeteena oluline turismipotentsiaal, mille kasutuselevõtt on keerukas. Hoolimata sellest, et jõgi on laevatatav, **ei ole jõe kallastel piisavalt sihtpunkte ja vaated jõe kallastele on väheatraktiivsed**. Olukorda parandab kindlasti asjaolu, kui vähemalt hooajal on võimalik mööda Pärnu jõge sõita mingisse sihtpunkti.

Pärnu rannapark on värav Pärnu keskrannda. Rannapargi korrastamisega 2010.aastal muudeti olemasolev pargiruum oluliselt kvaliteetsemaks. Hooajal toimub pidev inimeste liikumine kesklinna ja ranna vahel. Oluline on sellel teel liikudes pakkuda erinevaid võimalusi aja veetmiseks. Renoveeritud Rannapark avab selleks mitmeid uusi võimalusi. Pärnu rannaelu üheks olulisemaks muutjaks on olnud 2006.aastal valminud Rannapromenaad, mis suunab varem peamiselt rannahoone ette koondunud suvitajad laiemale rannaalale. Samal ajal on rannapromenaad ilma korraliku alguseta. 2009.a ehitati valmis Pärnu rannahoone juurdeehitus ajaloolises mahus koos WC-de ja torniga. Hoone ümbrus on korrastamata ning seetõttu on omavahel korralikult sidumata ja korrastamata ka rannahoone ümbruse liikumisalad.

Viimastel aastatel on Pärnu linna ehitatud mitmeid suuri poode, mis on muutnud oluliselt inimeste liikumismustrit, ostuvõimalusi ja –harjumusi. Eriti tugev mõju on Papiniidus paikneval Kaubamajakal, mis sisaldab endas väga mitmekesist poodide ja teenuste valikut koos hea ligipääsu ja suure parklaga. Koos Riia mnt äärde ehitatud kaubakeskustega **on oluliselt vähenenud nii Mai kui ka Eeslinna inimeste vajadus külastada linna keskust**.

2.8. Loodus- ja keskkonnakaitse valdkond

Suure osa linna territooriumist moodustavad rohealad. Pärnu linna parkide ja haljasalade pindala kokku on 6,5 km², sellest 3,71 km² suurusel alal asub Pärnu Rannaniidu looduskaitseala, 0,8 km² suurusel alal Niidu maastikukaitseala. Lisaks ümbritsevad linna Niidu, Raeküla ja Reiu metsad, mis on määratletud kui kaitsemetsad ning Rääma raba. Looduskaitsealadel on Pärnus looduskaitse alla võetud kaheksa parki, neli alleed ning mitmeid üksikobjekte. Pärnu linna territooriumi läbiv Pärnu jõgi on kantud Natura 2000 hoiualade nimekirja.

Munitsipaalomandis olevate metsade pindala Pärnu linnas on 54 ha. Kasvava metsa keskmine tagavara on 267,6 tm/ha.

Rohealad on linna territooriumil piisavalt, kuid nende **paiknemine on juhuslik ning vajab uurimist ja süsteemset väljaarendamist**, et tagada kõikidele linnakodanikele vajalikus kauguses ja mahus nende kättesaadavus. Rohealadel on kasvamas küll kõrghaljastus, kuid **vajaka on nii turvalisust pakkuvatest valgustustest ja kvaliteetsetest kõnniteedest**. Rohkem tuleb edaspidi pöörata tähelepanu rohealade esteetilisusele ja funktsionaalsusele.

Pärnu linna varustatakse joogiveega Reiu ja Vaskräama veehaardest. Põhjaveevarusid hinnatakse Pärnus piisavaks. Veetarbimine ei ületa veeressursi taastumiskiirust. Aasta-aastalt on tarbitud põhjavee kogus vähenenud ning 2006. aastal oli tarbitud põhjavee kogus Pärnu linnas 1,084

miljonit m³. Enne ühisveevärki suunamist läbib väljapumbatud põhjavesi puhastusprotsessi, mis tagab joogivee kvaliteedi vastavuse tervisekaitsenõetele.

Pärnu jõe veekeskkond on lämmastiku ja fosfori kontsentratsiooni ning biokeemilise hapnikutarbe (BHT) poolest lähedane looduslikele tingimustele. Sellele vaatamata toimub seoses varasematel aastatel toimunud saasteainete suurtes kogustes jõkke juhtimisega kohatine eutrofeerumine ehk **veetaimestiku liiga kiire ja massiline kasvamine, mille tagajärjel toimub veekogu kinnikasvamine.**

Merevee kvaliteet on sesoonselt erinev. Vee reostusnäitajate hüppelised tõusud ja langused on seletatavad kevadiste lumesulamise ja sügiseste vihmaperioodidega, kui tulvaveed kannavad jõkke suuremas koguses tolmu ja orgaanilist ainet kui tavaliselt. Viimastel aastakümnetel on linnas likvideeritud sadu heitvee otselaske jõkke ja merre ning suunatud heitveed nõuetekohasele puhastamisele. Tänu sellele on 80-ndate lõpus järsult halvenenud Pärnu lahe ning jõe veekvaliteet käesolevaks hetkeks märgatavalt paranenud. Viimase viie aasta jooksul jõe- ja merevee kvaliteet olnud suhteliselt stabiilne. EL ja KIK finantseerimisel on viimastel aastatel rajatud hulgaliselt uusi kanalisatsioonitorustikke ning seeläbi likvideeritud mitmeid kümneid reovee otselaske Pärnu ja Sauga jõkke ning Pärnu lahte.

80% ehk peamine osa Pärnu linna õhusaastest on pärit transpordist. Seetõttu on **õhureostuse poolest kõige probleemsemad paigad peamagistraalid ja intensiivse liiklusega tänavad.**

Ülejäänud saasteallikad on katlamajad, bensiinijaamad ning tööstusettevõtted.

Tööstuspiirkondades esineb kõrgendatud SO₂ ja NO₂ taset. Probleeme esineb üksikute tööstusettevõtete spetsiifiliste saastekomponentide osas: mitmesugune tolm, ammoniaak, fenoolid, mitmed orgaanilised ühendid, raskemetallid, halvalõhnalised komponendid. **Tiheda transpordiga piirkondades ületab müratase periooditi normaalse elukeskkonna piirid.** Müraga kaasnevaks negatiivseks nähtuseks on sageli ka vibratsioon.

Jäätmekäitlussüsteem vastab taaskasutus põhimõtetele. Sorteeritud kogumist võimaldavad vastuvõtu kohad on olemas igas linnaosas. Pakendite ja patareide kogumiskohti on kõikjal linnas piisavalt. Elektroonikajäätmete, rehvide ja ohtlike jäätmete kogumiskohti üks. Vajalik on jäätmejaamade rajamine erinevatesse linnaosadesse.

2.9. Transport

Pärnu linnal on aastakümnetega välja kujunenud **ühistranspordisüsteem, mis vajab kaasajastamist.** Hetkel on linnas bussiliine 23. Informatsioon Pärnu linna ühistransporditeenuste kohta on hästi kättesaadav, sest lisaks müügipunktile ja bussipeatustele, on bussiinfo ka internetis. Samas inimeste liikumisvajadused suurenevad ja ühe enam kasutatakse liikumiseks autot, mis on tunduvalt paindlikum ja mugavam transpordiliik. Rohkem tuleb pöörata tähelepanu loodussõbralike ja säästlike transpordiliikide kasutamiseks ja võimaluste loomiseks.

Pärnu asub ka mitmete rahvusvaheliste ning riiklike ja maakondlike bussiliinide marsruutidel. Linnas on **suur vajadus uue bussijaama terminali järele.**

Pärnu kättesaadavuse ja konkurentsivõime tõstmisel peetakse oluliseks Pärnu sadama, lennuvälja ja raudtee arengut. Pärnu sadam on regionaalselt arvestava tähtsusega. **Sadama suurimaks puuduseks on jäätumisoht,** mistõttu sadama töö jätkamiseks tuleb kasutada jäälohkujaid. Reisijateveo seisukohalt on oluline praamiühendus Kihnuga. Pärnul on **raudteeühendus Tallinnaga ebapiisav,** rongiühenduse on aeglane ja toimub kaks väljumist päevas.

Pärnu linna ääres Sauga vallas asub ka Pärnu lennuväli, mille maandumisraja pikkus on 2 480 meetrit ja laius 45 meetrit. Hetkel toimuvad lennud Kihnu ja Ruhnu saarele ja ettevõtjate initsiatiivil ka Põhjamaadesse.

Pärnu linnas on osades linnaosades olemas **kergliiklusteed, aga need on ühendamata ühtseks tervikuks**, mis tunduvad populaarsemaks ratta kui transpordiliigi kasutamist. Jalgratast kasutatakse rohkem vabaaja ja sportimise, mitte aga igapäevase liiklemise vahendina.

Pärnus on 368 tänavat, kogupikkusega 200 kilomeetrit, millest 165 kilomeetrit on kõvakattega, 23 kruuskattega, 10 unikivi ja 130 meetrit on munakivi kattega. Peamine **puudujääk on teekatte ebarahuldav seisukord**, mille all kannatab umbes pool tänavatest, samuti sildade olukord. Pärnu jõge ja selle lisajõgesid ületab viis silda, neist kaks kergliikluseks. Pärnu Siimu silla (ehitatud 1958), Kesklinna silla (ehitatud 1956) ja Papiniidu silla (ehitatud 1976) **suur koormus on tinginud vajaduse uue silla rajamiseks Pärnusse**.

2.10. Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite kaasamine Pärnu linna arendamisse

Alates Eesti liitumisest EL-ga 2004.aastal avanesid Pärnu linnale EL struktuurifondid. Esimene finantsperiood, kui linn sai struktuurivahendeid taotleda, oli 2004-2006. Käesolev finantsperiood kestab 2007-2013. Pärnu linn on olnud usin projektidele kaasrahastuse taotleja erinevatest toetusallikatest, ka enne Eesti liitumist EL-ga. Nii kasutati mitmeid võimalusi enne 2004.aastat: Phare BSPF, Phare CBC, V Framework Programme, Town Twinning, samuti siseriiklik Riiklike Investeeringute Programm (RIP) ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) programmid.

Pärnu linn viis 2004-2006 finantsperioodil struktuuritoetuste kaasabil ellu viis projekti, mille toetuste kogusumma oli 1,4 miljonit eurot. Käesoleval perioodil on lõppenud ja töösolevate projektide EL struktuurivahendite toetussumma 7,7 miljonit eurot. Ettevalmistusel on ka uued projektid, millele samuti toetust taotletakse. Pärnu osaleb erinevates koostööprojektides, sh Euroopa territoriaalse koostöö projektid.

Olulisemad investeeringuprojektid

OÜ Paikre uue prügila rajamise ja Rääma prügila sulgemise 2002-2009 kogumaksumus oli 7,4 miljonit eurot, millest EL ISPA fondi toetus moodustas 63%, projekti kaasrahastati samuti Eesti riigieelarvest ja KIK vahenditest.

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi (ÜF) toetuste abil investeeritakse aastatel 2005-2013 Pärnu linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamisse kokku 33,6 miljonit eurot. ÜF toetus moodustab sellest 20,1 miljonit eurot. Projektide tulemusena tagatakse aastaks 2014 ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni teenus 98 %-le pärnakatest. Projekte kaasrahastatakse ka KIK vahenditest ja projekte viib ellu AS Pärnu Vesi.

Pärnumaa Kutsehariduskeskuse kaasajastamiseks on kaasatud EL struktuurivahendeid 13,2 miljonit eurot. 2004-2006 rekonstrueeriti Pärnu õppehoonet, ehitati uus õppetöökoda ning renoveeriti Tihemetsa õppekoha peahoone osaliselt õpilaskoduks. Käesoleval finantsperioodil valmis toitlustus-teenindusõppe praktikabaas, töös on auto- ja metallitöö erialade praktikabaasi ja õppesõidu harjutusväljaku valmimine. Ette valmistatakse Niidupargi õpilaskodu renoveerimist, eeldatav tööde lõppemise aeg on 2013. Kutsehariduskeskus on samuti kaasanud KIK vahendeid Voltveti mõisapargi hooldamiseks ja korraldamiseks 2008–2011, KIK toetus 2 796 eurot.

Pärnu Linnavalitsus on EL struktuurivahendite kaasrahastuse abil panustanud linnakeskkonna arendamisse, mille tulemusena on Pärnu muutunud elamisväärsemaks ja külastajatele atraktiivsemaks. Eelmisel finantsperioodil muudeti atraktiivseks ca 500 m enne kasutusest seismat ranna-ala Pärnu rannas, EL kaasrahastamisel valmis 2006 Pärnu Rannapromenaad ja 2007 ühtne viidasüsteem, paigaldati linnakaardid ning olulisemate turismiobjektide infotahvlid, mis aitavad külastajal Pärnus liikuda ja erinevaid kohti üles leida. 2010 rekonstrueeriti ja muudeti atraktiivsemaks suur osa Rannapargist.

2010 valmis EL kaasrahastamisel Pärnu ajaloolises Raekoja hoones Lääne-Eesti Külustuskeskus, kus tegutseb turismiinfopunkt ja koordineeritakse Pärnumaa turismialast koostööd. Samal aastal valmis Pärnu Loodus- ja Tehnikamaja tehnikasuuna uus õppehoone. Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamise meetme raames 2006 valminud Pärnu Erivajadustega Inimeste Rehabilitatsioonikeskuse kasutuselevõtmine parandas väga olulisel määral sotsiaaltöö valdkonna korraldamist ja teenuste pakkumist erivajadustega inimestele. Sama meetme raames 2005 valminud Kesklinna koolide võimla parandas väga olulisel määral kolme kesklinna kooli kehalise kasvatuse tundide läbiviimise kvaliteeti ja võimalusi.

Kõige mahukam EL toetusega linna projekt on Pärnu Vallikäärü arendamine, projekti tulemusena valmib 2011 väga suures ulatuses atraktiivseks muudetud avalikku linnaruumi.

3. Pärnu maailmasuundumuste taustal

Pärnu arengukava aastani 2025 koostamisel on analüüsitud maailmasuundumusi ning Eesti riigi olulisi arengudokumente ning toodud välja olulised suunad, mis otseselt mõjutavad Pärnu arengut. Tuginetud on eelkõige Eesti Arengufondi poolt koostatud suundumustele (Eesti Kasvuvisioon 2018), „Eesti 2030+“ üleriigilise planeeringu alusmaterjalidele ning Garri Raagmaa poolt koostatud visiooni alusele „Pärnu 2025 – suvepealinna kolmas tulemine“ ning analüüsitud on erinevaid riiklike strateegiaid („Euroopa 2020“, „Läänemere piirkonna strateegia 2010“).

• Üleminek teadmispõhisele majandusele

Maailmas süveneb konkurents kvaliteetse teadmismahuka töö ja kvalifitseeritud tööjõu pärast. Selline konkurents on täheldatav ka Eestis, kus kvaliteetsema tööjõu saamiseks ollakse üha enam valmis töötajate ülemeelitamiseks neile paremat palka ja töötingimusi pakkuma. Teadmispõhisele majandusele üleminek tähendab Pärnu linna vajadusi panustada eelkõige inimkapitali - investeeringud haridusse, teadusesse, sotsiaal- ja tervishoiuteenustesse. Pärnul tuleb leida viis, kuidas olla tugev regionaalne keskus ja piirkonna tasakaalustaja, osutada parimaid avalikke teenuseid ning luua avaliku raha lisandväärtust koostöös era- ja mittetulundussektoriga. Oluline on töökohtade loomine teadus- ja arendustegevuse vallas, millega kaasneb uute tehnoloogiate kasutuselvõtt ja lisandväärtus ning tekitada sisuline koostöö haridusinstituutide, ettevõtte tugistruktuuride ning avaliku sektori vahel. Läbi erinevate sektori koostöö tuleb kaasata lisaks finantsvahendeid Euroopa Liidust. Tuleviku märksõnadeks majandusarenguks on ka täiend- ja ümberõppe võimalused.

Avaliku sektori poolt on oluline panustada üldise loome- ja ärikliima vormidesse. Toetada erinevaid loomemajanduse- ja tehnoloogia valdkondi, soodustada klastrite tekkimist ning panustada üldisesse ettevõtluskeskkonda.

• Rahvastiku vananemine

Rahvastiku vananemine ning vanurite suhtarvu kasv tööealiste suhtes on suundumusena eelkõige lääneriikides ja Jaapanis. Väheneb elanike põlisus ja rahvuslik piirkondlik homogeensus. Rahvastiku taastootmine on ka Eestis alla kriitilise piiri ning elanike arv väheneb ja rahvastik vananeb kiiresti. ÜRO rahvastikuprognoside kohaselt on Eesti rahvaarv aastal 2030 erinevates variantides 0,90-0,99 miljonit. Sellised prognoosid on eeldanud Eesti eemalejäämist immigratsioonisurve, mistõttu võõrtööjõu märkimisväärset sissevoolu ei toimu. Rahvastiku vananemine on Pärnus linna jaoks väga oluline väljakutse. Ühelt poolt mõjutab see Pärnu tööealist elanikkonda ja teiselt poolt võimalikku arengud tervishoiu- ja sotsiaalteenustes. Vananemine ja ühtlasi elulaadi muutus tingib kasvu tervishoiu ja sotsiaalteenuste järele. Tervishoiuteenuse sisu ja nõudlus muutuvad ning kasvavad. Vananev elanikkond reisib rohkem ning otsib kvaliteetseid teenuseid ja puhkekeskkonda. Pärnul on siin selgelt eelis. ¹Pärnu väljakutseks on teaduse ja tehnoloogia areng, mis looksid tervishoiu- ja sotsiaalteenuste kvaliteetse kasvu ning milleläbi suureneb Pärnu ettevõtete poolt loodav lisandväärtus. Pärnu väljakutseks on meelitada Pärnu noori ja ettevõtlikke perekondi.

• Keskkonna muutused

Pärnu jaoks on oluline oht maailmamere taseme tõus ning heitlikum kliima. Pärnu linn on väga madal ja kliimatingimuste tõttu eelkõige ohustatud üleujutuste poolt.

---

¹ Majandus- ja Kommunikatsiooni Ministeeriumi prognoosi järgi toimub Eestis konkurentsivõimeline suurim hõivekasv aastaks 2016 tervishoiu ja sotsiaalsektoris ~15%

Trendina maailmas ja Eestis on ka üleminek laialdasele taastusenergia kasutamisele. Pärnu väljakutseks on kasutatava energia muutmine säästlikumaks ja tõhusamaks. Projekteerimisel ja ehitamisel tuleb lähtuda energiasäästlikust ja innovaativisest lähenemisest. Olla kaasatud ja algatada pilootprojekte (elektriautode kasutusele võtu soodustamine, ühistranspordil biokütuse kasutamine, jõe- ja mere põhjast energia saamine jne).

Üldine trend nii maailmas kui ka Eestis on urbaniseerumine. Trendid näitavad, et noored soovivad elada eelkõige suurlinnades, pered kolivad eeslinna ning vanem elanikkond maale. Ränne tänapäeval ei piirdu ainult kodumaa piiridega. Pärnu väljakutseks ja võimaluseks on vaadelda Pärnu linna suuremalt, kui on linnapiirid. Pärnu elanikkond on viimasel kümnendil kasvanud just 15-20 kilomeetrilises vööndis, rannikuil ja Pärnu jõe orus kaugemalgi. Elanikkonna laialivalgumist põhjustavad heaolu kasv, autostumine ning inimeste soov elada paremas keskkonnas. Pärnu linna jaoks on oht kaotada maksumaksjaid samas tekivad suuremad kulutused avalike teenuste kättesaadavuses. Pärnu peab parandama ning säilitama elukeskkonda väärtustavad konkurentsieelised: rohelus, turvalisus, kvaliteetne linnamiljöo ning kultuurielu. Pärnu võimaluseks (väljakutseks) on koostöö Suur-Pärnuga piirkonnaga vältimaks tarbetuid ja dubleerivaid investeeringuid ning luua parim ettevõtlus- ja elukeskkond ning haridussüsteemi mitmekesisus (sh huviharidus).

- **„Rohelise“ ja „Hõbedase“ majanduse ennakkasv**

Maailmamajanduses nähakse kasvuveldkondi seonduvana elulaadiliste ühiskondlike tellimustega. Maailma ITK sektoril on laienemisvõimalusi peamiselt kasvavates majandustes, kus arvutiseerituse tase jääb veel tugevasti alla arenenud maadele. „Roheline“ majandus hõlmab ettevõtlusvaldkondi taastuvenergeetikast, passiivmajade ehitamisest ja materjalide taaskasutusest kuni elektriautode ja mahetoiduainete tootmiseni. „Hõbedane“ majandus hõlmab tooteid ja teenuseid eakatele kindlustamiseks pikeneva eluea veetmise tervena, aktiivselt ja turvaliselt. Pärnu võimalused trendidega kaasaminemiseks on soodsad. Nagu eelnevalt kirjeldatud tuleb arendada tervishoiu-, taastusravi-, sotsiaalteenuseid, turismi arengus välja arendada Pärnu elamuskuurort ning luua agentuur/kompetentsikeskus teenuste ekspordi arenguks. Pärnu, kui turismi sihtkoht on atraktiivne teise kodu omajatele. On tekkinud suuremad vajadused kinnisvara hooldusteenuse järele. „Rohelise“ majanduskasvu võimalusteks on Pärnu teadlik kujundamine tervislikuks ja keskkonna teadlikuks linnaks. Seda soodustavad Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse valmimine, mille abil tõstetakse keskkonna teadlikust ning selleläbi paremate teenuste ning toodete välja töötamine.

4. Visioon

Pärnu on Läänemere äärne atraktiivne elamuskuurort, kõrge elukvaliteediga linn elamiseks, õppimiseks ja töötamiseks.

Pärnu on heaolu- ja elamuskuurort – linn jõe ja mere vahel. Pärnu on köitev ja külastatav heaolu- ja elamusturismi sihtkoht Läänemere ääres. Pärnu linnaruum on väärtuslik ja terviklik elamis-, puhkamis- ja kultuurikeskkond, mis on nii elanikke kui ka külalisi inspireeriv, pakkudes aastaringset tervistavaid tegevusi, kultuurisündmusi ja osalusvõimalusi. Linn tegutseb maakondliku puhkuselinnana ning välja on arendatud kogu Pärnu maakonda hõlmavad heaolu- ja elamuskogemust pakkuvad turismitooted ja -teenused ning külastusobjektid (Lottemaa, Audru ringrada, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus, Pärnu Magdaleena Gild, Uue Kunstimuseum jne).

Pärnu ajaloolises linnasüdames on omavahel seotud kultuuri, vabaaja ning külastuskeskkond. Välja on arendatud ning omavahel seostatud Pärnu jõe-äär ning ranna-ala. Pärnust on kujunenud olulisim mere- ja purjetamisturismi sihtkoht Liivi Lahel. Läbi koostöö ning tootearenduse on saavutatud turismitoodete lisandväärtuse kasv, ettevõtete tulu ja inimeste sissetulekute suurenemine.

- **Pärnus on Eesti keskmisest kõrgema sissetulekuga töökohad**

Pärnu on rahvusvaheliselt tuntud kui ettevõtlusele avatud linn, konkurentsivõimelise majanduse ning atraktiivse investeerimiskeskonnaga. Pärnus on mitmekesised ja inimeste rahulolu tagavad töökohad. Olulisemateks spetsialiseerumise suundadeks on puhke- ja turismimajandus, sotsiaal- ja tervishoiuteenused, toodete ja teenuste disain ning tehnoloogiaarendamine. Pärnus tegutsevad kõrget lisandväärtust loovad ettevõtted, mis toetavad rikkaliku linnakeskkonna tugevdamist ning selle läbi ka Pärnu kui heaolu- ja elamuskuurorti arengut. Oluliselt on suurenenud kõrgema sissetulekuga töökohad.

Pärnu linnas asub puhke- ja turismimajanduse kõrge kompetents. Tartu Ülikooli Pärnu kolledž on rahvusvaheliselt arvestatav ettevõtluse, turismi ja teenuste disaini õppe-, uurimis- ja arendusasutus ning Pärnu regiooni akadeemilise vaimuse, kultuuri- ja innovatsioonikeskus.

Pärnu linnas on mitmekesine kutseharidusõpe. Pärnumaa Kutsehariduskeskus on hea ja tunnustatud õppekeskkonnaga kutseõppeasutus, mis vastab piirkonna ettevõtluse vajadustele. Pärnu üldhariduse arengu spetsialiseerumise võtmekohtadeks on ettevõtlikkuse arendamine ning inseneri õppesuuna sisse toomine õppekavadesse. Kutse- ja kõrgharidust on võimalik omandada ka mitmetes teistes õppeasutustes Pärnu linnas.

- **Pärnu on aeg-ruumiliselt hästi kättesaadav Eesti kolmas regioonikeskus**

Pärnu on rahvusvaheliselt hästi ligipääsetav linn. Pärnu on regionaalse tähtsusega sõlmpunkt, mis on õhu-, vee ja maismaühenduste kaudu aeg-ruumiliselt kättesaadav. Pärnus on seotud rahvusvaheline, riigisisene, linnade vaheline ja kohalik reisiliiklus (hõlmates eri transpordiliigid). Pärnus on regionaalse tähtsusega lennujaam ning kiired maanteeühendused Tallinn- Riia teljel, Pärnu – Haapsalu - saarte suunal ning Pärnu – Tartu teljel.

Pärnus on välja arendatud Pärnu maakonnaga ühine kvaliteetne ühistranspordivõrgustik ning kergliiklusteede võrgustik. Pärnu on meritsi ligipääsetav. Pärnus asub regionaalse tähtsusega kaubasadam ning toimiv reisisadam. Pärnu Jahtklubi on väljaarendatud ning on mereväravaks purjetajatele. Raudtee ühendus toimib põhja-lõuna suunalise olulisi reisijate veo transpordiliigina. Rekonstrueeritud on Pärnu-Tallinn raudteelõik kiireks ühenduseks ning arendatakse Baltimaid Kesk-Euroopaga ühendavat Rail Baltic raudteekoridori.

Pärnu on regioonikeskus, Eesti kolmas kasvukeskus ning maakonna arengumootor. Pärnu linn ja ümbritsevad vallad on tihedalt seotud läbi mitmete valdkondade ja läbi piirkonnas elavate inimeste. Pärnu linn ja lähiümbrus toimivad tihedas sümbioosis piirkonna arengu ja piirkonnas elavate inimeste heaolu hüvanguks. Pärnu linnal on selles juhtiv roll. 2025.aastaks on Pärnu elanike arv tõusnud 47 000 inimeseni. Pärnu on parim elukeskkond õppimiseks, töötamiseks ning laste kasvatamiseks.

5. Pärnu linna väärtused

„ Siin jõesuus on inimesed elanud juba 11 000 aastat. AD 1251 pühitseti Saare-Lääne piiskopkonna Pärnu toomkirik ja esimene linn jõe paremal kaldal oli rajatud. Tosin aastat hiljem see rüüstati ja kodanikud asutasid jõe vasakule kaldale ordulinna Uus-Pärnu. 14. sajandiil kujunes sellest Hansalinn, 16. sajandil administratiivkeskus. 17. sajandil ülikoolilinn, 18.sajandil taas kaupmeeste linn, 19. sajandil kuurortlinn, 20. sajandil Eesti suvepealinn ja 21.sajandil Läänemere äärne elamuskuurort“

Tuginedes Pärnu väärtuslikule ajaloolisusele, mitmekesisele loodusele, rikkalikule kultuuriajaloole ning olulistele sümbolitele ja linnaarengu jätkusuutlikkusele, toetub Pärnu linn linnaelu korraldamisel ja kavandamisel järgmistele väärtustele:

- **Osalusdemokraatia**

Linnaelu oluliste küsimuste arutellu kaasatakse võimalikult palju linnakodanikke. Tunnistatakse seisukohtade paljusust ja võimaldatakse nende esitamist. Aus ja läbipaistev linnaelu arutelu aitab kaasa tugeva kodanikkonna kujunemisele, kes väärtustavad oma linna ja seisavad hea linna ühtse identiteedi ja avalike hüvede õiglase jaotamise eest. Sidus Pärnu on ühisväärtus, millel arvestamisel põhineb linnaelu otsustusprotsess, koostöö naabritega ning linna osalemine globaliseerunud konkurentsivõimelises keskkonnas. Hoolides ja panustades üheskoos kujundatakse Pärnu suurepäraseks kohaks nii kodanikele, kui ka küllastajatele elamiseks, õppimiseks, puhkamiseks, pere kasvatamiseks ja investeerimiseks.

- **Uuendusmeelsus**

Linnaelu kitsaskohtade lahendamisel ja väljakutsetele vastamisel peetakse oluliseks uute ideede ja lahenduste välja töötamist ja nende kaalutletud kasutamist. Toetatakse õppimist ja loovust, et luua linn, mis läbi teadmispõhisuse, uuendusjulguse ja otsuste sihikindluse loovad elanikele, ettevõtetele ja vabaihendustele keskkonna, milles on atraktiivne viia ellu sotsiaalse, majandusliku, kultuurilise ja poliitilise kapitali kasvatamist. Linna avalike teenuste osutamisel kasutatakse laialdaselt erinevaid info- ja kommunikatsiooni võimalusi, ei klammerduta jäikadesse raamidesse.

- **Kestlikkus (jätkusuutlikkus)**

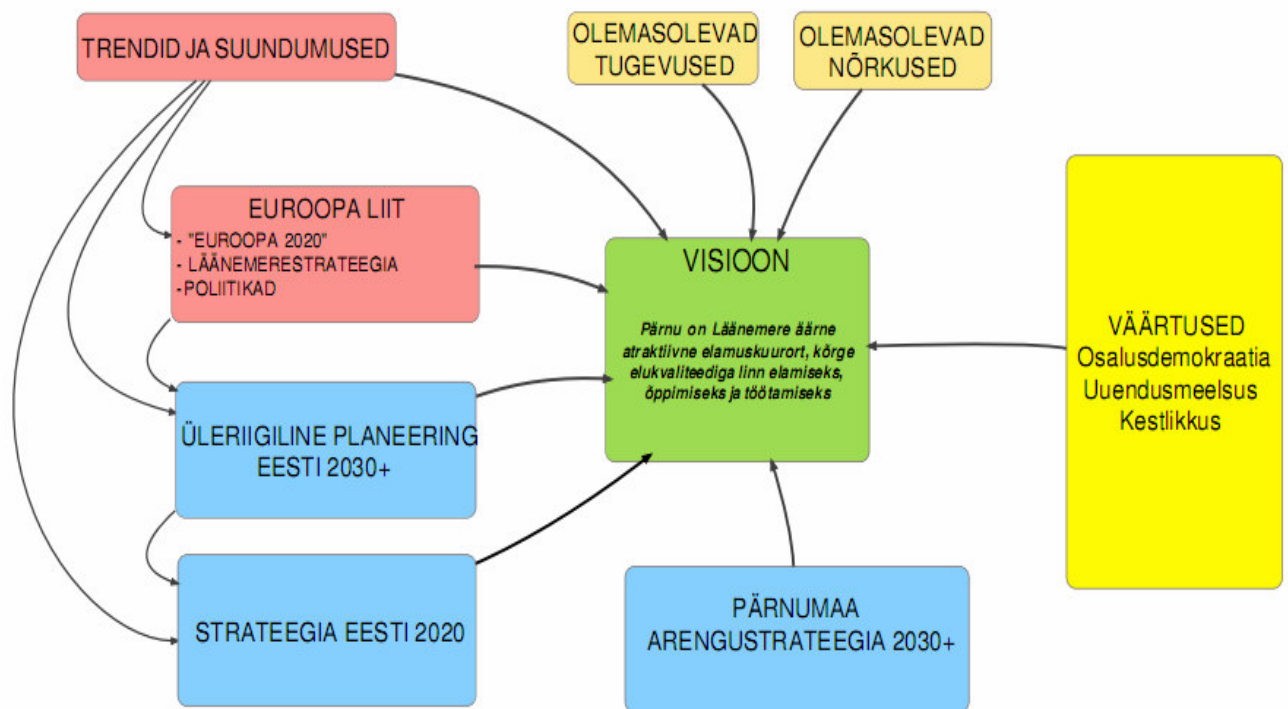
Linnaelu kaalukad otsused ei põhine hetkepoliitilistel oludel, vaid lähtuvad Pärnu pikaajalistest huvidest pakkuda elanikele parimaid võimalusi eneserealiseerimiseks, heaoluks ja õnneks. Tulevikuotsused tehakse lähtudes linnaelanike põhjendatud vajadustest ning parimatest kättesaadavatest teadmistest, oskustest ja kogemustest. Linnaarengus taotletakse süsteemset käsitlust ja otsuste mõjusid hinnatakse tulevikku vaatavalt. Linn on ühine õppiv organisatsioon.

6. Pärnu linna arengusuunad ja strateegilised eesmärgid aastani 2025

Pärnu linna visioonis on Pärnu olulisemateks võtmesõnadeks elamuskuurort ja kõrgema sissetulekuga töökohtade oluline kasv. Visiooni elluviimist toetavad osalust, kaasatust, uuendusmeelsust, koostööd ning kestlikkust soosivad väärtused, millest lähtutakse linna arendamisel ja linnaelu korraldamisel.

Pärnu linna visiooni elluviimiseks on loodud neli olulist arengusuunda ja strateegilised eesmärgid arengusuundade saavutamiseks. Pärnu tasakaalustatud arengu tagab jätkusuutlik panustamine mitmekesisesse majandussektorisse ning haridusse. Arendada tuleb nii Pärnu tööstust kui ka kuurorti valdkonda. Panustada tuleb elukeskkonda, mille areng toetab nii tööstuse tekkimist, elamuskuurorti arengut kui ka elanike heaolu. Tuleb spetsialiseeruda, ja tegevusi fokuseerida.

Lähtudes seatud strateegilistest eesmärkidest on oluline see, et kõik teised osapooled – riik ja riigiasutused, avalik-õiguslikud asutused, eraettevõtted, mittetulundusühingud, linnakodanikud – võtaksid oma tuleviku kavandamisel ja igapäevases tegevuses arvesse neid lähtekohti, millest koosneb Pärnu linna arengukava. Linn areneb ühtsest visioonist lähtuvalt, kus tähtsamad arendustegevused koordineeritakse, ülesanded jaotatakse optimaalselt, arvestatakse üksteise huvidega ja hinnatakse vastastikku igäühe panust. Pärnu linna areng on paljude osapoolte ühise tegevuse tulemus, kus juhtiv roll on kohalikul võimul.

Joonis 3. Pärnu linna visiooni mudel.

ARENGUSUUND ELAME PÄRNUS (E1) – Pärnu on atraktiivne elukeskkond, mis tagab elaniku arvu suurenemise, kõrge sündimuse ning positiivse rändesaldo.

Pärnu on terviklik linn. Pärnus on omavahel seotud kultuuri-, vaba-aja- ning külastuskeskkond. Pärnu linnaruumi arendamisel on märksõnadeks disain, kvaliteetne arhitektuur, olemasolevate väärtuste ära kasutamine ning linnakeskkonna tasakaalu saavutamine. Pärnu meri ja jõgi tõstavad esile Pärnu eripärasust ja võimalusi erinevateks veespordialadeks. Välja on arendatud Pärnu Jõepromenaad ning Pärnu ranna-ala (muulidest Raekülani), supelrannad ning väikesadamad. Pärnu linnaruum on terviklik kultuurikeskkond, mis on nii kohalikele kui ka külalistele inspireerivaks ja sotsiaalset aktiivsust soodustavaks kohaks.

Pärnu linn on väärtustanud enda arenguks olulised strateegilised objektid/piirkonnad ning säilitab nende arendamisel juhtpositsiooni.

Pärnu linnakeskkond pakub elanikele elamusi. Kultuurielu edendamine ja korraldamine on Pärnu linnas süsteemne ning toimub koostöös sündmuste korraldajatega, kodanikeühendustega, riiklike kultuuriasutustega, teiste Eesti linnadega ning ettevõtjatega.

Pärnu pargid on funktsionaalsed ja mitmekesised. Välja on arendatud ning esile toodud Pärnu väärtarhitektuur, miljööväärtuslik hoonestus ning haljastus. Pärnu ajaloolises linnasüdames on omavahel seotud kultuuri, vaba-aja ning külastuskeskkond.

Pärnu väärtustab rohelist mõttelaadi ja tervislikku elustiili. Arendatud on maakonda ühendav kergliiklusteede võrgustik ning eripärased tervisespordi harrastajatele mõeldud rajatised. Rajatud on mitu uut terviserada erinevates linnaosades ning Pärnu rannapargis on avatud väljõusaal. Koolide staadionid on kasutusel ka koolivälisel ajal.

Pärnus on väärtustatud tervislikud eluviisid. Pärnu koolides on moodustatud tervisenõukogud ning koolid on liitunud tervistedendavate koolide võrgustikuga. Pärnu allasutustes on loodud tervistedendavad töökohad ning on liitunud tervistedendavate töökohtade võrgustikuga. Pärnu osaleb aktiivselt tervislike linnade koostöö projektides.

Pärnu arengus rakendatakse läbivalt säästva arengu printsiipe. Taotluseks on taastuenergia kasutuselevõtt, energiasäästlikkus igapäeva elus, jäätmete sorteerimine, keskkonnasäästliku ühistranspordi eelisareng, mis vähendab autostumist. Linnakodanike teadmised keskkonna säästlikust kasutamisest on tõusnud ning selleläbi on suurenenud jäätmete taaskasutus, vähenenud keskkonna saastamine ning veekogude reostatustase.

Pärnu on aeg-ruumiliselt hästi ligipääsetav linn.

Pärnu ligipääsetavus ning aegruumiliste vahemaade vähendamine on visiooni saavutamise üks peamine eeldus. Pärnu linn ja lähiümbrus on logistiliselt omavahel hästi sidustatud ja aeg-ruumiliselt kättesaadav. Pärnus on välja arendatud Pärnu maakonnaga ühine kvaliteetne ning kiire ühistranspordi- ning kergliiklusteede võrgustik. Pärnu linnas asuvate läbisõiduteede ja nende ristumiskohad on sujuvalt toimivad. Rajatud on uus autosild, tagatud on erinevad ühendused jalakäijatele üle jõe. Pärnu kesklinnas on väljaarendatud uus regioonikeskne bussijaam ning uue perspektiivse rongijaama rajamine. Ühendatud on Pärnu linna ja linnaümbritsevate valdade ühistranspordivõrgustik ning kehtestatud ühine tsoonipilet.

Pärnu on meritsi hästi ligipääsetav. Pärnus asub regionaalse tähtsusega kaubasadam, toimiv reisisadam ning Liivi lahe tuntuim jahtsadam.

Visiooni elluviimisel asub Pärnus regionaalse tähtsusega lennujaam ning on kiired ja toimivad maanteeühendused Tallinn- Riia teljel, Pärnu – Haapsalu - saarte suunal ning Pärnu – Tartu teljel. Rekonstrueeritud on Pärnu-Tallinn raudteelõik ning arendatakse Baltimaid Kesk-Euroopaga ühendavat Rail Baltica raudteekoridori läbi Pärnu. Raudtee ühendus toimib põhja-lõuna suunalise olulisi reisijate veo transpordiliigina.

Pärnus on aktiivne kodanikuühiskond. Pärnu linnal on tugev koostöö kodanike ühendustega ning avalike teenuste delegeerimine on oluliselt kasvanud. Pärnu linn osaleb kodanikeühenduste esiletõstmisel ning tunnustamisel.

Globaliseeruv maailmas on turismi taristu ning hea elukeskkond oluline täiendav eeldus nii tööstus- kui ka kinnisvara investeringute saamiseks. Hinnatud elukeskkond ja hea haridustase loovad vundamendi kõrge lisandväärtusega ja haritud tööjõuga ettevõtete rajamiseks Pärnusse.

E.1.1. Pärnus on kõrge keskkonnakvaliteet ja funktsionaalne linnaruum. Linna arendatakse läbi tõhusa, järjekindla ja proaktiivse tegevuse.

Tegevussuunad:

- 1) Hoitakse ja efektiivselt parandatakse linnakeskkonna kvaliteeti.
- 2) Loodusväärtused on hooldatud ja pidevas kasutuses ning on Pärnu linna identiteeti loovad.
- 3) Tasakaalustatult arendatakse erinevaid linnapiirkondi, kus on seotud omavahel kultuur, kaubandus ja külastaja/elaniku heaolu.
- 4) Pärnu linnas väärtustatakse linnamiljööd ja muinsuskaitse all olevaid objekte.
- 5) Pärnu linna strateegilise planeerimisega tegeleva üksuse loomine ja arendamine.

Mõõdikud:

- Pärnu Linnavalitsuse poolt koostavate detailplaneeringute osakaal 15%
- Hoolduse all olevate rohealade osakaal vähemalt 25%
- Vee-, õhu- ja mürareostusetase vastavad normidele

E.1.2. Pärnus on mitmekesine kultuurielu - kultuuriruum on loojate, kultuurikorraldajate, elanike ja külastajate jaoks atraktiivne.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnu pikaajaliste kultuuritraditsioonide ja kultuuripärandi säilimise väärtustamine ning toetamine.
- 2) Kohalike kultuuriorganisatsioonide jätkusuutliku arengu tagamine.
- 3) Nii kohalike inimeste kui linna külaliste ootustega arvestamine kultuurielu korraldamisel.
- 4) Erinevate kultuurivaldkondade koostöö soodustamine, ka piiriüleselt.
- 5) Erinevate kultuurivaldkondadega kokkupuutumise võimaluste loomine lastele ja noortele.
- 6) Erinevate ea- ja rahvusgruppide vajaduste ja huvide arvestamine kultuurielu korraldamisel.
- 7) Kultuurivaldkondade turundamine, strateegiate väljatöötamine.

Mõõdikud:

- Kultuuriürituste külastajate arv on vähemalt 300 000
- Suurenenud on kultuuritoetused

E.1.3. Pärnu on paljude spordi- ja liikumisharrastuste võimalustega ja tervist väärtustav linnakeskkond.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnu linn on kaetud kergliikusteede võrgustikuga ja ühendatud ühtseks tervikuks maakonda viivate kergliiklusteedega (Pärnu rattalinnaks).
- 2) Mitmekesise treenimis- ja harjutusvõimaluste loomine erinevatel spordialadel.
- 3) Arendada rahvaspordikeskusi Pärnu jõe, mere ja Raeküla rekreatsiooni aladel.
- 4) Regulaarselt korraldatakse ning toetakse tervisespordi üritusi (jooksud, matkad, kepikõnnid, rattasõidud, suusatamine jne).

Mõõdikud:

- Paraneb elanike tervis
- Kergliiklusteede ühendamise ühtseks tervikuks kogu linnas

E.1.4. Pärnus on rakendunud terviklik tervise-edenduse süsteem ja tõhustatud haiguste ennetustegevus.

Tegevussuunad:

- 1) Terviseedendus tegevuse kaardistamine ja koordineerimine.
- 2) Elanike isiklike oskuste arendamine, terviseõpetus ja –kasvatus, noorte riskikäitumise vähendamine.
- 3) Võimaluste loomine tervislike valikute tegemiseks.
- 4) Aktiivne osalemine tervist edendavate linnade, lasteaedade ja koolide võrgustikus.
- 5) Kvaliteetse tervishoiuteenuse kättesaadavuse tagamine elanikele.

Mõõdikud:

- Tervishoiuteenuse kättesaadavuse rahuolu kasv

E1.5. Pärnu linnas on tagatud iseseisev sotsiaalne toimetulek ja tõhus sotsiaalprobleemide ennetamine.

Tegevussuunad:

- 1) Erinevatele sihtgruppidele vajalike hoolekandeteenuste tagamine optimaalse sotsiaalasutuste võrgu kaudu (kõikidele linnakodanikele on vajadusel kättesaadavad kvaliteetsed sotsiaal- ja tervishoiuteenused).
- 2) Sotsiaalvaldkonnas töötavate ja sihtgruppi kuuluvate inimeste väärtustamine ning nende potentsiaali toetamine.
- 3) Kõiki riskirühmi ja nende peresid hõlmav tööhõivet stimuleerivate tugiteenuste võrk.
- 4) Teaduspõhine sotsiaalteenuste arendamine, uute teenuste väljatöötamine ja käivitamine ning nende teenuste pakkumine linna kodanikule/külalisele.
- 5) Kutse- ja täiendõppe võimaluste loomine keskastme tervishoiutöötajatele, sotsiaaltöötajatele.

Mõõdikud:

- Vähemalt 75% positiivseid hinnanguid sotsiaalteenuste osutamise osas

E1.6. Pärnu on toimiv logistiline transpordikeskus (integreeritud rahvusvahelisse transpordivõrku, transpordikorraldus on turvaline ja keskkonnasõbralik).

Tegevussuunad:

- 1) Teede ja tänavate võrgustiku korrastamine, valgustamine, turvalisuse ja sujuvuse tagamine.
- 2) Parkimissüsteemi arendamine ja efektiivsemaks muutmine.
- 3) Erivajadustega inimestele on muudetud Pärnu linnas liiklemine mugavaks ja turvaliseks.
- 4) Pärnu jõe vasak- ja paremkalda ühenduse parandamine (uus sild).
- 5) Pärnu linna ja lähiümbruse vahel on tagatud ühtne ja kaasajastatud transpordisüsteem (piletisüsteem, liinivõrk).
- 6) Pärnu on aegruumiliselt hästi kättesaadav – raudtee, õhu- ja veetee kaudu (raudtee, lennujaam, väikesadamad).

Mõõdikud:

- Teede ja tänavate remont vähemalt 5% teedevõrgustikust aastas
- Suuremad ristmikud/ülekäigurajad on varustatud helisignaalidega
- Rahulolu ühistranspordiga suureneb

E.1.7. Pärnu linna juhtimine on efektiivne ja toimub Pärnu Linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamine.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnu linna juhtimine toimub lähtuvalt arengukavas seatud eesmärkidest ja väärtustest.
- 2) Toimub pidev ja eesmärgipärane ametnike koolitamine, mille eesmärgiks personali professionaalse taseme tõstmine. Lisaks erialaste kompetentside tõstmisele panustab linnavalitsus juhtimisoskuste täiustamisele, et tagada avatud ja kaasav organisatsioonikultuur ning töötajate väärtustamine.
- 3) Töökeskkonna terviklik regulaarne analüüs, töötajate töökeskkonna ja rahulolu hindamine, puuduste analüüs ja tegevuste kavandamine puuduste vähendamiseks.
- 4) Linnavalitsuse tegevuse efektiivsuse suurendamine läbi paberivaba asjaajamise, ruumiantmete töötlemise ja finantsjuhtimise arendamisega. Laialdasemad e- ja m-teenused linnakodanikele ja linna külalistele. Erinevate andmebaaside süsteem ja nende arendamine.

- 5) Pärnu linna kui elukeskkonna atraktiivseks muutmine.
- 6) Rahvusvahelise koostöö tõhustamine ja partnerite leidmine rahvusvaheliste projektide elluviimiseks. Pidev ja tulemuslik koostöö hansa- ja sõpruslinnadega ning osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides (UBC, WHO Euroopa Tervislike Linnade võrgustik jne).

Mõõdikud:

- Linnakodaniku rahulolu linnavalitsuse tegevusega on tõusnud

E1.8. Pärnu linnaelanik on aktiivne ja kodanikuühiskonda toetav.

Tegevussuunad:

- 1) Kodanikualgatuse kaudu luua linnas olukord, kus linna juhtimises kaasatakse otsustamisse avalikes huvides tegutsevad kodanikeühendused.
- 2) Kodanikuühiskonnas olevate organisatsioonide kaardistamine.
- 3) Koostöö ja teenuste delegeerimine kolmanda sektori organisatsioonidele.

Mõõdikud:

- Vähemalt neli korda aastas toimuvad kodanikeühenduste ümarlauad koostöös linnavalitsuse/linnavolikoguga

- Suurenenud on linnakodanike võimalused panustada vabatahtlikuna linna erinevate valdkondade arengusse

ARENCLUSUUND - E 2 - ÕPIME PÄRNUS – Pärnu on teadmiste, oskuste ning loovuse linn. Pärnu linn on kvaliteetne ning mitmekesine õppekeskus.

Pärnus on linnakodanikele kättesaadav alusharidus, iga õppija võimetele vastav põhiharidus ning kaasaegsetele nõudmistele vastav gümnaasiumiharidus.

Üldhariduse omandamiseks on Pärnus kaasaegsed õppekeskkonnad, kus kasutatakse kaasaegseid õppimise ja õpetamise meetodeid. Üld- ja huviharidus on lõimitud ühtseks süsteemiks, mis toetavad lapse annete ja isikuomaduste (loovus, koostööoskused, ettevõtlikkus, iseseisvus jne) arenemist. Kvaliteetne üldharidus, õpioskused ja teadmised loovad eeldused kutse- ja kõrghariduse omandamiseks ning elukestvaks õppeks.

2025 aastaks on kutse- ja kõrgkoolid spetsialiseerunud võtmevaldkondadele.

Pärnus on väljakujundatud koostöös Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži, ettevõtete ja avaliku sektoriga Läänemere teenuste disaini (külaliskemajandus [hospitality], turism, sihtkoha juhtimine, kurortoloogia, heaolu- ja sotsiaalteenused, projektijuhtimine ning ranniku- ja märgalade sotsiaal-ökoloogiliste süsteemide säästlik majandamine) kompetentsuskeskus. Koostöö ettevõtete, avaliku sektori vahel on tõhus ja koordineeritud.

Pärnumaa Kutsehariduskeskus pakub kaasaegset õpikeskkonda ning õppekavade koostamisel arvestab piirkonna vajaduste ja huvidega. Pärnu üldhariduse õppekavad võimaldavad ettevõtlikkuse arendamist ning muuhulgas spetsialiseerumist tehnilistele aladele sh inseneriõppele.

Huviharidus ning üldharidus on omavahel lõimunud õppekavade kaudu. Kujunenud on koostöö mitteformaalse ja formaalse õppe vahel. Üldhariduses kasutatakse õppekeskkonnana Pärnu Tööõpetuse- ja Tehnika maja, Pärnu Kunstikooli ning Pärnumaa Keskkonnahariduskeskust. Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus on teabe- ja tegevuskeskuseks nii kohalikule elanikule kui ka linna külalisele.

Pärnus toimuvad aastaringset kultuurivaldkonna esindajatele täiendkursused, erinevad meistriklasi kursused, suvekoolid ning kunsti- ja tantsulaagrid.

E.2.1. Pärnu on kaasaegse õppekeskkonnaga linn mitmekesiseks, kvaliteetseks ning elukestvaks õppeks.

Tegevussuunad:

- 1) Laste ja noorte õppekeskkond haridusasutuses on turvaline, tervislik ja kaasaegsetele nõuetele vastav (otstarbekalt rakendatud, kooliraamatukogud õpikeskusteks).
- 2) Tagada erinevate lasteaedade, koolitüüpide, õppekavade ning tugisüsteemide olemasolu, mis toetavad mitmekesist ning kvaliteetset õpet.
- 3) Pärnu haridus- ja teadusasutustes töötavad väga head pedagoogid, tippteadlased ning õppejõud (toimub süsteemne koolitamine rahvusvahelises koostöös, soodsate tingimuste loomine enesearenduseks ja mobiilsuseks, pedagoogide tunnustamine ja teadlaste kaasamine avaliku ning erasektori arendamisse).
- 4) Isikukeskust, loovust ja ettevõtlikkust toetavate, õppija eripära ja õppija-õpetaja koostööd soosivate õppekavade ning õpitulemuste hindamissüsteemide rakendamine.
- 5) Elukestvat õpet, läbi täiendus- ja ümberõppekeskuse, mis hõlmab erinevaid haridusasutusi arendamine.
- 6) Täiskasvanute õppivõimaluste laiendamine üld-, kutse- ja kõrghariduses.
- 7) Pärnu linnaruumi ning keskkonna kasutamine õpikeskkonnana, koostöös linna erinevate kultuuriasutuste ja ettevõtetega.

Mõõdikud:

- Iga-aastaselt on suurenenud sõimealistele lastele sõimekohtade arv või laienenud lastehoiu võimalused
- Kohtade arv tasandusklassides ja kasvatusraskustega laste klassi(de)s vastab vajadusele
- Gümnaasiumiõpilaste ja kutseõppeasutuste õpilaste suhtarv 60:40 (täna 73: 22)
- Noorte õpetajate (alla 30.a.) osakaal haridusasutustes - vähemalt Eesti keskmisel tasemel (täna 12,0%)
- Koolivägivald on vähenenud
- Pärnu linnaruumis on erinevaid õpperadasid

E2.2. Pärnus on linnaelanikele kättesaadav, kvaliteetne, lapse ja noore tasakaalustatud arengut toetav, kaasaegse õppekorralduse ja mitmekesiste valikuvõimalustega haridusasutuste võrk.

Tegevussuunad:

- 1) Isikukeskust, loovust ja ettevõtlikkust toetavate, õppija eripära ja õppija-õpetaja koostööd soosivate õppekavade ning õpitulemuste hindamissüsteemide rakendamine.
- 2) Formaalse ja mitteformaalse õppe lõimumine, mis toimub õppekavade vastastikusel tunnustamisel, õppijate nõustamisel, karjääri planeerimisel ning koostöövõrgustikul.
- 3) Üld- ja kutsehariduse väärtustamine, tehnika (inseneri), turismimajanduse ning ettevõtluse süvendatud õppe võimaluste avardamine ning kutsehariduse tihedam seostamine tulevase tööga.
- 4) Keskkonnahariduse suurem osakaal õppekavades, säästliku ja keskkonnasõbraliku eluviisi teadvustamine.
- 5) Kujundada välja optimaalne paindliku ja kaasaegse õppekorraldusega mitmekesiste valikuvõimalustega koolivõrk keskhariduse omandamiseks. Peale põhikooli lõpetamist on kutseharidus üldkeskhariduse kõrval noore jaoks võrdseks haridustee jätkamise võimaluseks.

- 6) Gümnaasiumi uue õppekava rakendamisel on võetud erilise tähelepanu alla üldosa elluviimine ning arvestatakse Pärnu piirkonna spetsiifikat ning hariduses olevaid trende.
- 7) Pärnu haridusasutused toimivad õppivate organisatsioonidena.
- 8) Uute haridustehnoloogiate laialdane kasutamine.
- 9) Infokeskkonna pidev uuendamine ning arendamine (sh kodulehekülg), Pärnu hariduselu kuvamine Eestis ja väljaspool.
- 10) Rahvusvaheline koostöö ja võimaluste otsimine sõpruslinnadega, et arendada vastastikuseid praktikavõimalusi eelisarendatavates majandussektorites.

Mõõdikud:

- Haridusasutuste sisehindamisest kajastub iga õppija arengu toetamine
- Põhiharidusest ei ole väljalangejaid
- Põhikoolijärgselt edasiõppijate protsent on 100
- Gümnaasiumiõppest väljalangevus on väheneva trendiga
- Õppijate loovust ja ettevõtlikkust toetavate ettevõtmiste arv on kasvanud
- Karjääriplaneerimine on vähemalt 50% üldhariduskoolides Pärnu linnas valikaine III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes

E2.3. Pärnu kutse- ja kõrgkoolides õpetatavad erialad vastavad tööturu ja kohalikele vajadustele ning annavad tugeva panuse regionaalset majandust toetava innovatsioonisüsteemi arendamisse.

Tegevussuunad:

- 1) Kutse- ja kõrgkoolides tehnika- ja tehnoloogiaalase hariduse mitmekesistamine.

Mõõdikud:

- 2025.aastaks on vähemalt 25% Pärnu elanikkonnal kõrgharidus
- Pärnus õpetatakse kõrghariduses vähemalt ühte eriala tehnika- ja tehnoloogia suunal

E2.4. Pärnus on mitmekesine huviharidus, huvitegevus ja noorsootöö. Pärnu on tuntud koht tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks.

Tegevussuunad:

- 1) Noortele suunatud huvihariduse ja huvitegevuse erinevate valikuvõimaluste tagamine ja arendamine.
- 2) Huvikoolide ja huvitegevust pakkuvate institutsioonide tegevuse korrastamine ja arendamine.
- 3) Väljundite leidmine mitteformaalses õppes õppijatele (esinemis- ja esitluspaigad, projektid jms).
- 4) Huvihariduse ja huvitegevuse väärtustamine kutsesuunitlustöö ja karjääriplaneerimise osana.
- 5) Noorte pärimuskultuuri arendamine.
- 6) Koostöö erinevate institutsioonide vahel inimestele tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks võimaluste pakkumisel.

Mõõdikud:

- Õpilaste rahulolu huvihariduse, huvitegevusega ja teiste noorsootöö valdkondadega on kõrge
- Huvihariduses, huvitegevuses või noorsootöös osaleb vähemalt 75% kooliealistest lastest ja noortest

E2.5. Pärnus on head võimalused kultuurialaseks professionaalseks enesetäiendamiseks nii Eesti kui rahvusvahelisel tasandil

Tegevussuunad:

- 1) Arendatakse erinevate kunsti-, muusika-, teatri- ja teiste kursuste ning meistriklasse korraldamist Pärnus.
- 2) Pärnu kulturiinimesed võtavad osa Pärnu linnas toimuvatest, üleriigilistest ja rahvusvahelistest täienduskursustest.

Mõõdikud:

- Igal aastal toimub Pärnus 5-6 rahvusvahelist mõõtu meistrikursust ja täienduskoolitust erinevatel kunstialadel

E2.6. Pärnus on rahvusvaheliselt tunnustatud kõrge spordimeisterlikkuse tase.

Tegevussuunad:

- 1) Arendatakse välja kaasaegsed ning spetsiaalsihitusega spordibaasid (sõudebaasid, jahtklubi, vibustaadion), mis võimaldavad harjutada ja võistelda kõrgete sportlike eesmärkide nimel.
- 2) Pärnus on rahvusvahelistele nõuetele vastav staadion, sisehall ja ujula.
- 3) Treenerite tasustamine lähtub tulemuslikkuse mõõdikust - õpilaste sportlik tase.
- 4) Pärnus korraldatakse regulaarselt kõikidel edukatel spordialadel riigi meistrivõistlusi ning regionaalseid rahvusvahelisi võistlusi.

Mõõdikud:

- Spordiklubide aktiivsete osakaal aastatega kasvab
- Suureneb tippvõistlustel osalejate arv

ARENGUSUUND - E 3 - TÖÖTAME PÄRNUS – Pärnu on ettevõtlik linn

Pärnus on kujunenud rahvusvaheliselt tuntud ja avatud piirkond atraktiivse investeerimise ja ettevõtluskeskkonnaga linnaks. Pärnus on oluliselt suurenenud töökohtade valik, kus töötasu on Eesti keskmisest kõrgem ning saavutatud elanike rahulolu.

Pärnu linn toetab ja väärtustab ettevõtete võimalusi rahvusvahelistumiseks ning tehnoloogiate arendamist ning välja töötamist. Välja on arendatud Loode-Pärnu tööstusala piirkond ning loodud ühine investeerimiskeskond Pärnu lähivaldadega.

Pärnu on fookusse seadnud kindlatele valdkondadele, milles on tugevusi ning kus on kasvuruumi. Pärnu on fookusse seadnud kindla suunana puhke- ja turismimajanduse - (sh. tervishoiuteenuste areng, keskkonnakaitse ja teadlikkus), sotsiaalteenuste-, puidusektori , metallitöötlemise ning infotehnoloogia.

Olulisemad arengusuunad ettevõtlusvaldkonnas on ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse suurendamine, koostöö tihendamine ettevõtjate ja teadusasutuste vahel (soodustada klastrite teket), Loode-Pärnu tööstusala välja arendamine, Pärnu ettevõtlusinkubaatori loomine ja arendamine ning Pärnu kui investeerimiskeskonna efektiivne ja teadlik turundamine (osalemine sektoripõhistel messidel ning toetada messidel osalemist).

E3.1. Pärnu on parima investeerimiskeskonnaga linn Eestis.

Tegevussuunad:

- 1) Kaasaegse tehnilise taristu, efektiivsete logistiliste lahenduste ja keskkonnasäästlike võimaluste väljatöötamine ning arendamine.
- 2) Soodussüsteemide väljatöötamine ja rakendamine uutele investoritele ja tegutsevatele ettevõtjatele.
- 3) Pärnu ettevõtluskeskkonna maine ning ettevõtluskultuuri edendamine (ettevõtjate tunnustamine, koolituste ja seminaride läbi viimine, efektiivne ja teadlik ettevõtluskeskkonna turundamine investoritele).
- 4) Äriviitide organiseerimine sõprusmaakondadesse ja omavalitsustesse (Buskerud, Helsingborg, Vaasa jne).
- 5) Kohaliku omavalitsuse poolne kiire ja kvaliteetne asjaajamine ettevõtluse arendamisega seotud täiteprotsessis, sealhulgas ametnike koolitamine.

Mõõdikud:

- Vähemalt 50% ettevõtjatest on rahul Pärnu taristuga
- Loode-Pärnu tööstusala on 100%-liselt välja arendatud
- Igal aastal vähemalt kolme ettevõtjate ärivisiidi/delegatsiooni korraldamine
- Uute äri investeeringute lisandumine iga-aastaselt
- 50% ettevõtjatest on rahul linnavalitsuse teeninduskultuuriga ettevõtluse valdkonnas

E.3.2. Pärnus on kõrget lisandväärtust loovad, ekspordipotentsiaali suurendavad ja elanike rahulolu tagavad, keskmisest kõrgema sissetulekuga töökohad.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnu majandusarengule suunatud era-, haridus- ja avaliku sektori koostöö väljaarendamine (üldplaneeringu ning arengukavade koostamisse kaasamine, turismiteadmiste arendamine Pärnu üldhariduskoolides, kutsekoolides, ülikoolides ning Pärnu elanikkonna seas).
- 2) Pärnu oskusteabe koostöövõrgustiku jätkusuutlikkuse tagamine.
- 3) Sektoriüleste klastrite väljaarendamise toetamine (puidu- metalli-, puhkemajanduse-, tehnika, infotehnoloogia- ja loomemajanduse valdkonnas).
- 4) Innovatsiooni teadlikkuse suurendamine (toote ja tehnoloogia arengu toetamine) ning töötajate oskustaseme tõstmine.
- 5) Ettevõtete ühisprojektide korraldamine ja arendamine.
- 6) Tagada jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise loomemajanduse, ravi- ja sotsiaalteenuste ning tehnoloogia ettevõtete areng Pärnus.

Mõõdikud:

- Pärnu ettevõtete majandustegevuse efektiivsus näitajate ja ekspordinäitajate kasv
- Klastrite majandusliku edukuse ning konkurentsivõime kasv
- Töötute arvu vähenemine

ARENCLUSUUND - E 4 - PUHKAME PÄRNUS – Pärnu on Läänemere äärne atraktiivne puhkuse linn.

Pärnu – Läänemere äärne atraktiivne heaolu- ja elamuskuurort on loov, elamusi ning osalust pakkuv. Pärnu on tervistav, kus on individuaalsed tooted ja teenused tervistav toit ning keskkond. Pärnu pakub terviklikku külastuselamust **kolmele põlvkonnale**. Pärnu on kuurort kohalikule elanikule. Kohalikud elanikud on kaasatud sihtkoha arendusse, kui toote arendajad, testijad,

pakkujad ja tarbijad. Välja on arendatud kogu Pärnu maakonda hõlmavad elamus kogemust pakkuvad pakettid ning külastusobjektid (Lottemaa, Audru ringrada, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus, Pärnu Tööõpetus- ja Tehnikamaja, Pärnu Magdaleena Gild jne). Pärnus on välja arendatud kvaliteetsed ning tuntud heaolu-, tervishoiu- ning sotsiaalteenused.

Kõige olulisemaks väljakutseks on Pärnu linna jaoks hooajalisuse vähendamine. Vajadus on luua soodne võimalus aastaringsete elamuskuurorti tootepakettide kujunemisele ning efektiivsele ning kindlale turundussõnumile.

Väärtustatakse elamuskuurordi arendamisel külalislahkust, kõrget teeninduskultuuri ja teenindusvalmidust (erinevate keelteoskustega teenindajad); teadmisi ja professionaalseid oskusi, külastuselamuse kvaliteeti ja jätkusuutlikust, uusi tehnoloogilisi võimalusi ja uuenduslikkust, head elukvaliteeti, terveid suhteid inimeste vahel ning heaolul, elamusi, hinge, vaimu ja keha kosutust. Turismiturunduses on peamiseks väljakutseks sihtkohtade eristumine konkurentidest nii turunduses kui ka tootepakkumises.

Toimub Pärnu linna kultuurielu pidev arendamine. Pärnus toimuvad aastaringset festivalid ja sündmused. Kultuuriürituste rahvusvaheline mõõde on suurenenud ning on atraktiivne elanikule ja külalisele.

E4.1. Pärnu on aastaringi toimiv rahvusvaheliselt tunnustatud, eripärane, mitmekülgset ja kvaliteetset turismiteenust pakkuv elamuskuurort Läänemere ääres. (Pärnus on osaluselamus; kultuurielamus; loodus- ja miljööelamus; maitseelamus).

Tegevussuunad:

- 1) Eristuval kontseptsioonil ning väärtustel põhinev aastaringi atraktiivse elamuskuurordi väljaarendamine kolmele põlvkonnale.
- 2) Aastaringset elamus kogemust pakkuvate külastusobjektide, puhkealade ja teenuse välja arendamine (Talispondikeskuse välja arendamine, Pärnu kino, 20.-30.ndate stiilis elu- ja puhkerajoon, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus, Mudaravila ja teised).
- 3) Pärnu väärtusliku ajaloo erikülgne eksponeerimine (kuurordiajaloo ekspositsioon, Pärnu Eesti Vabariigi sünnilinn jne).
- 4) Turismitoodete ja teeninduskultuuri kvaliteedi tunnustamine ja arendamine (koolitused, tunnustussüsteemid).
- 5) Linnasiseste jalatuskäigumarsruutide arendamine ning viidasüsteemide edasiarendus ning korrastamine.
- 6) Ühisturunduse ja mainekujunduse tõhus ja koordineeritult korraldamine.

Mõõdikud:

- *Majutusasutuste keskmine täituvus on 55%*
- *Pärnu siseturistide majutatute arv kasvab 2025. aastaks vähemalt 35%*
- *Pärnu välisturistide majutatute arv kasvab 2025. aastaks vähemalt 30%*

E4.2. Pärnu on Läänemere ääres arvestatav kultuurikeskus.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnus toimuvate erinevate huvigruppide ootustele vastavate ja jätkusuutlikke kultuuriürituste arendamine.
- 2) Eesti kultuuritraditsioonide tutvustamine Pärnu külalistele.
- 3) Kultuurikorraldajate efektiivse koostöö korraldamine turismiasjalistega.

- 4) Hooajaväliste sündmuste, festivalide, meistrikursuste ja teiste sündmuste toimumise soodustamine ja arendamine.
- 5) Olemasolevate kultuuritaristute parendamine ja uute rajamine.
- 6) Kultuurialaste koostöö arendamine sõpruslinnadega ja UBC kultuurikomisjoni töös osalemine.

Mõõdikud:

- *Toetuse kasv jätkusuutlikele hooajavälisele kultuuriprojektidele*
- *Pannakse alus sõpruslinnade ja Läänemereäärsete linnade kultuurikoostöö järjepidevusele*

7. Tegevuskava

Tegevuskava eraldi lisatud failis.

8. Arengukava täitmine, seire ja muutmine

Pärnu linna arengukava täitmise hindamine toimub iga-aastaselt ja esitatakse koos uue tegevuskavaga linnavolikogule. Täitmise aruandes tuuakse välja iga strateegilise eesmärgi saavutamiseks läbi viidud tegevused, kasutatud rahalised vahendid ja nende allikad (sh linnaelarve), hinnang eesmärgi saavutamise ja/või arengukava muutmise vajalikkuse kohta tegevuste lõikes ning iga valdkonna investeringute vajadused järgmiseks neljaks aastaks.

Pärnu linna arengukava seire aruanne koostatakse viieaastase perioodi kohta ning seal hinnatakse, kuidas tegevused on olnud tulemuslikud püstitatud strateegiliste eesmärkide saavutamisel. Linna arengukava seire algmaterjali koguvad ja analüüsivad struktuuriüksused ning tegevust koordineerib arenguteenistus.

Pärnu linna arengukava vaadatakse läbi ja muudetakse kord aastas. Linnavalitsus esitab linnavolikogule vastava eelnõu hiljemalt 1.juuniks. Linnavolikogu kinnitab arengukava muutmise enne, kui linnavalitsus esitab eelarve eelnõu linnavolikogule, või hiljemalt eelarveaastale eelneva aasta 1.oktoobriks.

9. Kasutatud materjalid (uuringud, küsitlused)

- Pärnu linna arengukava aastani 2015
- Arengustrateegia Pärnumaa 2030+
- Pärnu linna üldplaneering 2001-2025
- Pärnu maakonnaplaneering (1998)
- Pärnu linna haridussüsteemi arengukava aastani 2015
- Pärnu linna eelarvestrateegia aastateks 2010-2015
- Agenda 22 – Invaliitika plaan aastani 2015
- Pärnu linna turismiarengukava 2008-2017
- Eesti ruumstruktuur maailmasuunumuste taustal Ekspertarvamus Eesti 2030 koostamiseks ETI
- Pärnu 2025 – Suvepealinna kolmas tulemine (autor Garri Raagmaa)
- Arengufondi koduleht <http://www.arengufond.ee/>
- Elamuskuurordi strateegia / klastristrateegia
- Planeering Eesti 2030+ (koostamisel): <http://eesti2030.wordpress.com/>
- Kasvuvisioon 2018
- Euroopa 2020

- EL Läänemere piirkonna strateegia (2010)
- Uuring Pärnu kevad-talvine külaline (2005-2009)
- Uuring Pärnu suvekülaline (2005-2010)
- Kuldne Oaas (2008-2010)
- Uuring Pärnu noorte vaba aja sisustamise võimalused Pärnu linnas (2009)
- Pärnu linna elanike kultuuritarbimise uuring (2008)
- Uuring Pärnu linna turvalisus (2008)
- Uuring Pärnu ettevõtluskeskkond (2008)
- Uuring tervishoiuteenuste kättesaadavus (2010)
- Pärnumaa rahvastikuproгноos 2000-2025 (Tiit Tammaru, 2003)
- Uuring linnad külalise pilgu läbi (2008)
- Rahuolu sotsiaalteenustega Pärnu linnas (2007)
- Noorte hinnang Pärnu linnaruumile ja elukeskkonnale (2009)
- FB Positium uuring